

2 / 2013
Vapaa Ajatteliija

Vapaa

Ajatteliija

YHTEINEN PLANEETTA

**IHMISOIKEUDET
MYÖS USKONNOTTOMILLE**

**KOTONA
KAHDESSA MAASSA**

**ONKO GLOBAALI
ETIIKKA MAHDOLLINEN?**

Professori Timo Airaksisen
teema-artikkeli



PÄÄKIRJOITUS

Globaalia etiikkaa, ei uskomusoppeja, kiitoss.3

Lasse Pylkki

ATEISTIN ARKEA JA JUHLAA

Reilu kerho kokoontuu.....s.4

Heta Saxell

USKOMATON MAAILMA

Hengellisen väkivallan uhrit puhuvat – osallistu tutkimukseens.5

YHTEINEN PLANEETTA

IHMISOIKEUDET

Ihmisoikeudet myös uskonnottomilles.7

Referoinut Esa Ylikoski

Ei ole jumalaa, ei edes Allahias.9

Käännös: Lauri Nordberg

MONIKULTTUURISUUS

Rasistien vihollinens.12

Suvi Auvinen

Kotona kahdessa maassas.13

Mervi Leppäkoski

YK

Yhdistyneet kansakunnat (YK) The United Nations (UN) – Rauhaa ja suvaitsevaisuutta rakentamassas.16

Toimittanut Lasse Pylkki

Suomen YK-Liittos.18

Lasse Pylkki

GLOBAALI ETIIKKA

Sekulaaria etiikkaas.20

Jouni Vilkkä

Onko globaali etiikka mahdollinen?s.22

Timo Airaksinen

ARVOSTELUT

Mystiikkaa vai ei?s.24

Rauni Tenhovuori

YHDISTYNEET AJATTELIJAT – YHDISTYKSET TOIMIVAT

Karkkilan yhdistys omille teilleen – lehti haastattelis.25

Lasse Pylkki

Yhdenvertaisuuden ja vapauden puolesta s.26

Esa Ylikoski

PÄÄSIHTTEERIN PALSTA

Uskontokritiikkiä ja ihmisoikeustyötä.....s.28

Esa Ylikoski

HALLITTU AJATUS – LIITTOHALLITUS TIEDOTTAA

Liittohallituksen palsta.....s.30

SANOTTUA

*"S-etukortilla
saa enemmän etuja
kuin kirkon jäsenyydellä"*

– piispa Jari Jolkkonen

GLOBAALIA ETIIKKA, EI USKOMUSOPPEJA, KIITOS



Lasse Pylkki

Kristityillä on Raamattunsa, muslimilla Koraninsa, muilla uskonnoilla omat pyhät kirjoituksensa. Kukin väittää saaneensa niiden sanoman jumaltensa ilmoituksina. Nuo "pyhät kirjat" sisältävät paljon

samaa, ihan hyviäkin moraalisääntöjä. Ainakin Raamatun ja Koranin monet opit ovat peräisin samoista lähteistä paljon ennen kristinuskon ja islamin syntyä, ihmisten mielissä kokemuksen, ajattelun ja empatian myötä kehittyntä. Jo alkuihmiset tajusivat, että pysyäkseen hengissä oli lyöttädyttävä yhteen ja toimittava yhteisin pelisäännöin. Etiikka oli syntynyt.

Entä uskonnottomat? Me emme usko raamattuihin ja koraaneihin, joiden perusoppi on lähtökohdaltaan itsekäs: "Minun jumalani ja uskontoni on ainoa oikea, muitten ovat väärä" ja "Menkää ja käännättäkää maailma" – lähetyssäky.

Me haluamme yhdenvertaisen maailman. Me uskomme globaaliin etiikkaan, jota yritämme tässä lehdessä konkretisoida tai ainakin hahmotella. Globaali etiikka on sellaisia eettisiä tavoitteita ja sopimuksia, jotka ovat syntyneet ihmisen terveen, rationaalisen ajattelun pohjalta. Tavoitteita, jotka kaikki ihmi-

keuksien julistus sekä monet muut YK:n julistukset ja ohjelmat ja muut kansainvälisesti hyväksytyt sopimukset. Missään niissä ei ole mukana uskonnollisia elementtejä. Kuinka voisikaan, sillä nuo julistukset ja sopimukset on aikaan saatut pitkällisten neuvottelujen, järjestellisen ajattelun, kokemusten ja kompromissi-



Me haluamme yhdenvertaisen maailman!

set ja kansat kulttuurisista ja muista erilaisuuksista riippumatta voisivat – ainakin ajan mittaan – hyväksyä elämänsä pohjaksi.

Tällaista globaalia etiikkaa on kylä yritetty aikaansaada mm. eri uskontokuntien neuvotteluilla, esimerkkinä Maailmanuskontojen parlamentin julistus (Chicago 1993), jonka perustana oli toteamus, että "valtioiden välillä ei ole rauhaa ilman rauhaa uskontojen välillä". Neuvottelussa sitouduttiin myös "suvaitsevaisuuteen ja totuuteen". Ajatuksessa on kuitenkin heti riidan siemen: Miten eri uskontojen välillä voidaan päästä yhteisymmärrykseen, kun kullakin uskonnolla on oma, pyhiin kirjoituksiin hakatut suvaitsemattomat totuutensa, joita ei voida muuttaa, mm. naisten epätasa-arvoinen asema, vähemmistöjen erotteleva kohtelu, uskonnottomien ja uskostaan luopuneiden tuomitseminen.

Kaikille kansoille yhteiseksi tarkoitettua globaalia etiikkaa ei näin ollen voi mitenkään perustaa eri suuntiin vetävien uskontojen oppeihin ja muka-tuuksiin.

Yksi konkreettinen pohja globaaliin etiikkaan on jo olemassa: YK:n Ihmiso-

en tuloksena. Ne jos mitkään toteuttaisivat globaalia etiikkaa aidoimmillaan.

Johtopäätös: YK:n ja muiden kansainvälisten sopimusten roolia maailmassa on vahvistettava ja uskontojen merkitystä vähennettävä. Valtioiden ja valistuneiden yksilöiden - tulisiikin kaikessa toimia niin, että uskontojen merkitys vähenisi. Näin tehden olisi mahdollista joskus päästä maailmanrauhaan. Ensimmäinen askel tähän on se, että valtio ei perusta toimintaansa uskontoihin ja että uskonnot eivät sekaannu valtion eivätkä kuntien asioihin. Valtion ei tule tahallisesti edistää uskontojen toimintaa, muttei myöskään estää, sikäli kuin ne eivät loukkaa ihmisoikeuksia. Se on demokratiaa.

Entä vapaa-ajattelijat? Valtion ja kuntien tunnustuksettomuus on jo työllistämme. Seuraavaksi sinne on asetettava globaalin etiikan mallintaminen. Siihen lähtevät varmaan mukaan monet viime aikoina kirkosta eronneetkin, kun edessä on houkutteleva aatteellinen työ: globaalin etiikan muotoileminen Ihmisen kirjaksi korvaamaan Raamattua ja Koranin – tai ainakin niiden vaihtoehdoksi.

REILU KERHO KOKOONTUU

Heta Saxell



Olin huhtikuussa puhumassa Helsingissä järjestetys-
sä Suomen sosiaalifo-
rumissa ai-
heesta "Us-
konnotto-
mien lasten
uskonnon-
vapaus päi-
väkodeissa ja kouluissa. Lasten ihmisoikeuksien toteutuminen Suomessa: Miten päiväkodeissa ja kouluissa otetaan huomioon uskonottomien perheiden vakaumuksen vapaus ja lasten oikeus yhdenvertaiseen kohteluun?" Tilaisuus oli Helsingin Vapaa-ajattelijoiden ja Helsingin Humanistiyhdistyksen yhdessä järjestämä. Minä puhuin päiväkodeista ja Kaisa Robbins kouluista. Olin myös viime vuonna samankaltaisessa tilaisuudessa puhumassa samasta aiheesta. Oliko vuodessa mikään muuttunut?

Tilastojen valossa ainakin muutos on selvä: Helsingissä evankelis-luterilaisen seurakunnan jäseniksi kastettujen määrä vähenee tasaisesti. Kun vuonna 2011 ev.lut.-kirkkoon kuulumattomien määrä oli 47,5%, vuonna 2012 määrä oli jo 50,5%. Eli tällä hetkellä enää alle puolet syntyvistä helsinkiläislapsesta kastetaan kirkon jäseniksi. Tämä on jo merkittävä määrä, ja tämän tosiasian luuli-
si jo näkyvän kaupungin toiminnankin tasolla esimerkiksi päiväkodeissa. Perheiden vakaumuksen huomioiminen ja yhteisen toiminnan järjestäminen pitäisi olla itsestään selvää kunnallisissa päiväkodeissa.

Konkreettinen muutos on myös se, että nyt varhaiskasvatuksen tasa-arvoa ja lasten oikeuksia ajamaan on olemassa oma yhteisö. HVA:n ja HHY:n yhteinen Reilu päiväkoti -hanke on edennyt, ja oli ilo esitellä hanketta, sen hienoja verkkosivuja ja painotuotteita esitettävä ja korttia sosiaalifo-
orumin tilaisuudessa. Sainkin itse heti hyvää palautetta, kun kiikutin lapseni päiväkotiin Reilu päivä-
koti -esitteen ja kortin käytettäväksi kes-

kusteltaessa varhaiskasvatussuunnitel-
masta (vasu). Lastentarhanopettaja oli oikein tyytyväinen ja iloinen ja kertoi heti ottavansa asian esiin seuraavassa päiväkodin kokouksessa. "On helpompi puhua, kun voi samalla näyttää tätä esitettä", oli hänen kommenttinsa. Nyt siis kaikki tilaamaan esitettä ja korttia päiväkotiin vietäväksi!

Mielenkiintoista oli kuulla tilaisuus-
dessa ihmisten omia kokemuksia ja näkemyksiä. Eturivistä kommentoitiin, että mitään uskontoa ei pitäisi opettaa päiväkodeissa, se on kotien tehtävä. Ta-
karivistä taas muisteltiin pitkän kaavan mukaan kokemuksia vuosien takaa pie-
nen paikkakunnan suhtautu-
misesta uskonnottoimiin. Ai-
he herättää myös helposti in-
tohimia puoleen ja toiseen. Siksi asiallinen keskustelu on enemmän kuin tarpeen, täs-
tän kysymyksestä. Yleisöstä kysyttiin myös, miten lasten-
tarhanopettajien koulutuksessa otetaan huomioon monikult-
tuurisuuden ja -uskontoisuuden mukanaan tuomat haas-
teet lasten varhaiskasvatukses-
sa. Tähän en osannut vastata, mutta lupaan ottaa selvää. Hy-
vä kommentti oli myös se, jos-
sa kaivattiin päiväkoteihin mui-
denkin tahojen kuin seurakun-
nan tekemiä vierailuja ja tuoki-
oita. Pallo on nyt asiassa heitetty, kuka ottaa kopin?

Kenties tulevaisuudessa on jo
itsestään selvää, että kirkkoret-
kien ajaksi päiväkotiin jääville
järjestetään omaa, mukavaa oh-
jelmaa. Kenties Reilu päiväko-
ti -hanke saa organisoitua päivä-
kotivierailujen projektin. Kenties

retket, kerhot ja tuokiot joskus toteu-
tetaan niin, että kaikki voivat osallistua
niille. Museoon kuitenkin mennään tut-
ustumaan ja katsomaan esineitä, ei har-
rastamaan arkeologiaa. Samoin kirk-
koon, moskeijaan, Vapaa-ajattelijoiden
toimistoon voi mennä tutustumaan il-
man että otetaan osaa jumalanpalveluk-
seen, harjoitetaan uskontoa tai muutu-
taan ateistiksi. Oma lapseni kysyi pääsi-
äisen alla, että miksi hän ei lähde sinne
kirkkoon päiväkodin kanssa. Vasta-
sin, että sinä et nyt lähde päiväkotiryh-
män kanssa, mutta mennään joskus yh-
dessä käymään. Lapsi vastasi ensin, et-
tä okei, mennään vaan yhdessä, kunnes:
"Äiti, äiti! Minulla on parempi ajatus! Ei
mennä kirkkoon, mennään urheilumu-
seoon!" Päiväkodin retki kyseiseen mu-
seoon oli tehnyt lähtemättömän vaiku-
tuksen lapseen. Ja museoretelle lähti-
vät mukaan kaikki lapset.

*Kirjoittaja on helsinkiläinen filosofi-
an maisteri, vapaa kirjoittaja, toimit-
taja ja tiedottaja.*



Heta Saxell. Kuva © Timo Saxell.

Koostanut Suvi Auvinen

Hengellisen väkivallan uhrit puhuvat – osallistu tutkimukseen

Hengellistä vä-
kivaltaa tutki-
taan Suomes-
sa kyselytutki-
muksella. La-
pin yliopiston
dosentti Ai-
ni Linjakum-
pu on aloittanut tiedonke-
ruun uskonnollisten yhtei-
söjen hengellisen väkivallan
uhreilta. Linjakumpu kertoo
tutkimuksen taustoista: "Vi-
ime vuosien aikana hengelli-
seen väkivaltaan liittyvä suo-
malainen keskustelu on voi-
mistunut ennennäkemättö-
mällä tavalla. Uskonnollisen
yhteisöjen itseymmärrystä
omasta toiminnasta sävyt-
tävät voimakkaasti uskon-
nolliset normit, joiden sisä-
syntyiseen logiikkaan kuu-
luu yhteisön rajojen varti-
ointi ja niiden rikkomisesta
seuraavat sanktiot. Uskon-
nolliset liikkeet toimivat
vain harvoin pakkovaltaises-
ti, ja yleensä liikkeet perusta-
vat toimintansa väkivallatto-
malle pohjalle. Tämä ei kui-
tenkaan estä, etteikö monis-
sa uskonnollisissa liikkeissä
tapahtuisi hengelliseksi vä-
kivallaksi luokiteltavaa toi-
mintaa."

Tutkimukseen voi osallis-
tua kirjoittamalla vapaamu-
toisesti aiheeseen liittyvistä
omista kokemuksista tai vas-
taamalla ennalta tehtyihin
kysymyksiin sähköpostit-
se/ kirjeitse tai osallistumal-
la kahdenkeskiseen haastat-
teluun (puhelimitse tai hen-
kilökohtaisesti tapaamalla).
Aineistoa kerätään 30.9.2013
asti. Lisää aiheesta voi lukea
osoitteesta [http://linjakum-
pu.blogspot.fi/](http://linjakum-
pu.blogspot.fi/)

Jeesus ilmestyi rekan perään

Jeesuksen väite-
tään ilmestyvän
milloin puun
runkoon, mil-
loin paahtolei-
pään. Viimeisim-
piä havaintoja on
Lahdentiellä va-
lokuvaaja Stefan Bremerin
bongaus. Bremer kertoo ol-
leensa ajamassa Helsingis-

tä Lahteen, kun yhtäkkiä hä-
nen autonsa edessä oli kuor-
ma-auto, jonka perässä oli
jotakin varsin erikoista. Bre-
mer otti siitä kuvan.

- Ei helvetti, edessämme
hän on Jeesus, Bremer kertoo
tapauksesta Aftonbladetille.

- Minulle tuli kylmä hiki ja
samalla olin erittäin iloinen,
että sain kuvan.



Jeesus katselee meitä jopa kuran seasta.
Kuvaaja: Stefan Bremer

Helvetin portti löytyi Turkista

Vapaa-ajatte-
lijat saavat
varoa aske-
liaan Tur-
kissa mat-
kaillessaan.
Arkeolo-
giryhmä
uskoo ni-
mittäin löytäneensä taru-
jen "helvetin portin" Tur-
kista. Muinaisessa Hiera-
poliksessa on paikka, joka
vastaa historiallisia kuva-
uksia helvetin sisäänkäyn-
nistä. Kyseessä on luolan
suu, josta tupruaa ilmoille
myrkyllistä kaasua. Alue
tunnetaan nykyään nimel-
lä Pamukkale.

Suuaukon vieressä on
tempppelin pylväiden rau-

nioita, joissa olevissa kai-
veruksissa on mainintoja
manalan jumalista.

- Paikka on täynnä niin
usvaista ja paksua höy-
ryä, että maata tuskin nä-
kee. Eläin, joka sattuu kul-
kemaan sisään, kohtaa vä-
littömän kuoleman. Heitin
sisään varpusia ja ne otti-
vat välittömästi viimeisen
henkäyksensä ja putosi-
vat, kuvaili kreikkalainen
maantieteilijä Strabon
helvetin porttia noin kak-
si tuhatta vuotta sitten.

Italialaisen professo-
ri Francesco D'Andrian
johtama arkeologiryhmä
kertoi löydöstään Istan-
bulissa järjestetyssä arke-
ologien konferenssissa.

D'Andria kertoi Discovery
Newsille, että ryhmä huoma-
si luolan myrkyllisten kaasui-
den vaikutuksen arkeologis-
ten kaivausten aikana.

- Useita lintuja kuoli, kun
ne yrittivät lähestyä lämmin-

tä aukkoa. Ne kuolivat välit-
tömästi hiilidioksidihöyry-
hin, D'Andria sanoi.

Asiasta uutisoi Annette
Blencowe, Yle Uutiset



Helvetin portti piileskelee tippukivien seassa.
Kuvaaja: Patrick-Emil Zörner

Yksilöllisyyttä maahanmuuttajatyöhön!

Vapaa-ajattelijain liitto on antanut sisäasianministeriölle lausunnon Maahanmuuton tulevaisuus 2020 -työryhmän ehdotuksesta.

”Kaikki maahanmuuttajat ovat kulttuuritaustasta huolimatta yksilöitä, minkä vuoksi heitä ei tule oletusarvoisesti kohdella lähtömaan vallitsevan kulttuuritaustan ja valtauskonnon stereotyyppien pohjalta vaan yksilöllisesti. Samalla maahanmuuttajien palvelujen tulee

olla uskonnollisesti tunnustuksetonta ja puoluepoliittisesti sitoutumatonta. Suomessa on luterilaisen kirkon lisäksi uskonnottomia sekä erilaisia vähemmistöuskontoja. Maahanmuuttajille on paikallaan selvittää, että päivähoitossa tai koulussa olevien lasten kotout-

tamiseen ei kuulu osallistumisvelvollisuus luterilaiseen uskonnon harjoittamiseen (jumalanpalvelukset, uskonnolliset päivänavaukset), jos sellaista järjestettäisiin. Myös päivähoiton ja koulun yhteisten juhlien tulisi olla sellaisia, että kaikki voivat niihin osallistua.”

Veroilmoitusten tulo lisäsi kirkosta eroamista

Kirkosta eroaminen jatkuu taaseen tahtiin. Keväällä erolukemia nostattivat kotiin postitetut esitetyt veroilmoitukset, joissa näkyi tieto verovelvollisen maksamasta kirkollisveron määrästä vuonna 2012. Useat kirkosta

eroajat ovatkin maininneet raha- ja verotusasiat eroamisen syyksi. Tavalliset palautteet ovat: Rahaa menee liikaa, ei rahat riitä, ei kannata maksaa sellaisesta palvelusta mitä ei käytä, en ole uskonnollinen joten turha maksaa siitä, maksetulle kirkollisverolle ei saa vastinetta, käytän rahat mieluummin itse valitsemääni hyväntekeväisyyteen, ym.

Lisäksi usein tulee kirkon liberaaleihin ja konservatiiveihin liittyvää eropalautetta. Moni sanoo, että kirkko on liian vanhoillinen eikä hyväksy yhteiskunnan muutosta ja homopareja. Toiset taas sanovat, että evankelis-luterilainen kirkko on maallistunut ja luopunut Raamatun sanasta.

Yleinen erosy on myös uskonnottomuus. Ihmiset kokevat, että on turha kuulua instituutioon, jonka sanomaan ei usko, mutta johon on lapsena tahtomattaan liitetty. Uskonnottomia on Suomessa nykyään selvästi yli miljoona henkilöä. Tätä jopa voidaan pitää suurimpana vähemmistöryhmänä.

KAHDEN POLUN VÄLISSÄ

TARMO NISKANEN KESKI-UUDENMAAN VAPAA-AJATTELIJOISTA ON KIRJOITTANUT PIENEN KIRJAN ELÄMÄNSÄ POLUILTA.

KIRJAA ON SAATAVISSA SUORAAN HÄNELTÄ,
HINTA 25 €, POSTIKULUT 5 €.

PUH. 044 593 4888
OS. HALTIANPOLKU 4 A 26, 04440 JÄRVENPÄÄ
EMAIL: tarmo.niskanen@saunalahti.fi



YHTEINEN PLANEETTA

IHMISOIKEUDET

IHMISOIKEUDET MYÖS USKONNOTTOMILLE

Ihmisoikeudet näyttävät meille jatkuvasti. Uutiset ja Amnesty International kertovat ihmisoikeusloukkauksista ympäri planeetan, mutta mistä pohjimmitaan on kyse? Toteutuvatko ihmisoikeudet 2010-luvun Suomessa?

Martin Scheininin tekstistä referoinut
Esa Ylikoski

Ihmisoikeudet kuuluvat kaikille ihmisille, ja niiden tarkoituksena on taata ihmisarvon mukainen arvokas elämä. Ihmisoikeudet ovat ihmisten määrittelemiä; niitä ei ole saatu Jumalalta, luonnosta tai elämän fyysisistä tosiasioista. Ihmisoikeuksia ei voi erottaa sosiaalisesta tai poliittisesta ympäristöstä.

Ihmisoikeuksien suojelun normit ovat muuttuneet filosofiasta vähitellen sopimuksiin kirjatuihin normeiksi. Kesti pitkään, ennen kuin hyväksyttiin se, että ihmisoikeudet koskevat kaikkia ihmisiä. Aiemmin yksilön oikeudet määrittyivät hänen syntyperänsä tai yhteiskunnallisen asemansa mukaan.

Vaikka ihmisoikeudet on tunnustettu kansallisissa perustuslaeissa, oikeuksia on rajoitettu tai ne on sivuutettu lainsäädännössä tai mielivaltaisin toimin.

Lisäksi valtiot ovat usein itse loukanneet ihmisoikeuksia siitä huolimatta, että ihmisoikeudet ovat olleet laissa säädettyjä.

Uskonnonvapaus ja orjuuden kieltäminen

Ensimmäiset ihmisoikeuksia koskevat kansainväliset sopimukset liittyivät uskonnonvapauden hyväksymiseen ja orjuuden poistamiseen. I maailmansodan jälkeen todettiin, etteivät hallitukset yksin kykene turvaamaan ihmisoikeuksia. Perustettiin Kansainliitto ja Kansainvälinen työjärjestö ILO. Orjuutta koskeva kansainvälinen yleissopimus 1926 kielsi orjuuden. Totalitaariset hallitukset 1920-

ja 1930-luvuilla loukkasivat karkeasti ihmisoikeuksia. II maailmansodassa yritettiin tuhota kokonaisia kansanryhmiä rodun, uskonnon tai kansallisuuden takia. Ihmisoikeuksien suojeleminen edellytti kansainvälisiä sopimuksia.

Vähemmistöoikeuksien esiinnousu

Etnisten ja kansallisten vähemmistöjen ongelmat ovat olleet kansainvälisen yhteisön päänaivana jo pitkään. Silti vähemmistöoikeuksien julistus hyväksyttiin YK:ssa vasta vuonna 1992. Vähemmistöoikeuksista tuli maailmanlaajuisesti merkittävä kysymys 1980-luvun lopussa ja 1990-luvun alussa väkivaltaisten sisäisten konfliktien leviämisen myötä.

YK:n entisen pääsihteerin raportissa huomautetaan, että brutaalit etniset, uskonnolliset, sosiaaliset, kulttuuriset tai kielelliset kiistat uhkaavat valtioiden koossa pysymistä. Raportissa myös osoitetaan, että ongelmien ratkaiseminen pohjautuu ihmisoikeuksiin ja erityisesti vähemmistöoikeuksiin sitoutumiseen, oli sitten kyseessä etninen, uskonnollinen, yhteiskunnallinen tai kielellinen vähemmistö.

Ihmisoikeudet ja uskonnot

Uskonto on yksi kulttuuriin liittyvistä piirteistä. Uskonnot puuttuvat yksilön elämään muita yhteiskunnallisia sääntöjä enemmän. Uskonto voi kieltää tapoja, jotka yhteiskunta hyväksyy. Uskonnotolliset tavat ja perinteet voivat poiketa hyvinkin paljon maallistuneista tavoista.

Uskonto on henkilökohtainen asia, mutta sillä on myös merkittävä sosiaalinen vaikutus. Suurin osa maailman ihmisistä tunnustaa jotain uskontoa tai kuuluu sen määrittämään sosiaaliseen yhteisöön. Ihmisoikeudet sen sijaan edustavat pyrkimystä määritellä perustavia arvoja pitämättä yhtä uskontoa parempana tai tärkeämpänä kuin toista.

Ihmiset ovat kautta vuosisatojen kärsineet uskontoon liittyvästä vainosta. Monia sotia on käyty uskonnon varjolla niin kaukana menneisyydessä kuin nykyaikanakin. Yksi pakolaisuuden taustalla olevista syistä on juuri uskonnollinen vaino. Nykyään uskonnon nimissä käytävissä sodissa ja konflikteissa on usein kyse myös jostain muusta kuin uskonnollisista asioista. Uskontoa käytetään lähinnä tekosyynä ja sen avulla yritetään oikeuttaa väkivaltaa.



Oikeuksia on rajoitettu tai ne on sivuutettu lainsäädännössä tai mielivaltaisoin toimin.

Samassa yhteiskunnassa toimivien vähemmistö- ja enemmistöuskontojen keskinäinen suvaitsevuus joutuu usein koetukselle. Tällainen tilanne saattaa syntyä esimerkiksi silloin, kun yhden valtauskonnon maahan tulee siirtolai-

suuden tai pakolaisuuden myötä suurehko määrä eri uskontojen kannattajia.

Oma erityiskysymyksensä on uskonnottomien oikeudet. Ihmisiä tulisi kohdella yhdenvertaisesti uskonnosta tai vakaumuksesta riippumatta. Ajatuksen, vakaumuksen ja uskonnon vapaus koskee myös ateisteja, agnostikkoja, skeptikkoja ja uskontojen suhteen välinpitämättömiä. Ihmisellä on oikeus olla kuulumatta uskonnolliseen yhdyskuntaan tai erota siitä sekä oikeus olla osallistumatta uskonnon harjoittamiseen vastoin omaatuntoaan.

Lähteet:

www.ihmisoikeudet.net

*Kuusjärvi: Ihmisoikeudet ja kehitys
Levin: Ihmisoikeudet. Kysymyksiä ja vastauksia*

*Scheinin: Yhteiset ihmisoikeutemme
Unicef: Oikeuden aika*

IHMISOIKEUKSIEN OMINAISUUDET

Ihmisoikeuksien tunnusmerkkejä ovat yleisyys, luovuttamattomuus ja perustavuus. Ihmisoikeudet ovat jokaisen ihmisen synnynnäisiä oikeuksia ja niiden tulee koskea kaikkia ihmisiä kaikkialla maailmassa.

Yleisyys eli universalisuus

Ihmisoikeuksien yleisyydellä eli universalisuudella tarkoitetaan kahda asiaa. Yhtäältä ihmisoikeuksien universalisuus torjuu erottelut sukupuolen, ihonvärin, yhteiskunnallisen aseman tai muun vastaavan seikan perusteella. Siksi syrjinnän kielto esiintyy ihmisoikeuksien julistuksessa ja lähes kaikissa kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa. Toisaalta ihmisoikeuksien yleisyys viittaa ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen luonteeseen. Kulttuuri- ja varallisuuseroista huolimatta ihmisoikeudet ovat yhteisiä kaikkien maanosien ihmisille.

Luovuttamattomuus

Ihmisoikeuksien luovuttamattomuus liittyy ajatukseen ihmisyyksilön luonnollisista oikeuksista, jotka ovat valtiollan yläpuolella. Ihmisoikeudet kuuluvat jokaiselle ihmiselle jo hänen ihmisyytensä perusteella, eikä niitä

siksi voi ottaa häneltä pois esivallan päätöksellä tai edes henkilön omalla suostumuksella. Ihmisoikeuksien luovuttamattomuuden vuoksi ihminen ei voi pätevästi luopua oikeuksistaan ja esimerkiksi myydä itseään orjaksi. Usein ihmisoikeuksista puhutaan myös jokaisen ihmisen synnynnäisinä oikeuksina.

Perustavuus

Kolmannella tunnusmerkillä eli ihmisoikeuksien perustavuudella tarkoitetaan, että vain tärkeät oikeudet ansaitsevat tulla kutsutuiksi ihmisoikeuksiksi. Ihmisoikeuksien julkituksen artikkelit 1–28 sisältävät luettelon niistä oikeuksista, joita vuonna 1948 pidettiin tässä mielessä kyllin perustavina. Myöhempi ihmisoikeusasiakirjojen kehitys ei ole olennaisesti laajentanut ihmisoikeuksien piiriä. Muutamissa kohdissa julistus turvaa sellaisiakin ihmisoikeuksia, joiden suojaamisesta sitovin valtiosopimuksin on sittemmin ollut vaikea päästä yhteisymmärrykseen. Pakolaisen oikeus turvapaikkaan, yksilön oikeus kansalaisuuteen ja omaisuuden suoja ovat tällaisia oikeuksia.

Scheinin:

Yhteiset ihmisoikeutemme

EI OLE JUMALAA, EI EDES ALLAHIA

Aiemmin muslimieja olleet ateistit ovat tulleet avoimemmiksi, mutta suvaitsevaisuus on silti harvinaista.

Käännös: Lauri Nordberg
Kuvittaja: Unto Helo

Ihmisoikeudet kävi **Alexander Aa-nin** kimppuun jo ennen kuin indonesialainen tuomioistuin viime kesäkuussa tuomitsi hänet kahdeksi ja puoleksi vuodeksi vankeuteen ”uskonnolliseen vihaan kiihottamisesta”. Hänen rikoksensa oli se, että hän oli kirjoittanut Minangin ateisteille perustamansa Facebook -ryhmän sivulle ”Jumalaa ei ole olemassa”. Minang on provinssi maailman väkierikkaimmassa muslimivaltiossa, Indone-

siassa. Kuten useimmat ei-uskovat islamilaisilla alueilla, hänet oli kasvatettu muslimiksi. Ja kuten useita, jotka tunnustautuvat avoimesti jumalattomiksi, myös häntä on rangaistu.

Muutamissa muslimienemistöisissä maissa ateistit voivat elää turvallisesti, jos he ovat hiljaa; Turkki on tästä esimerkki, Libanon toinen. Kukaan ei tee ateistista erityistä rikosta. Mutta kukaan ei myöskään anna ateistille lain suojaa tai tunnustusta. Esimerkiksi Indonesia vaatii, että ihmiset tunnustavat kuuluvansa johonkin kuudesta uskontokunnasta, ateismia tai agnostisismia ei oteta lukuun. Egyptin perustuslakiluonnos sallii vain kolme uskontoa: kristinuskon, juutalaisuskon ja islamin.

Sharia-oikeus, joka koskee vain muslimieja, jollei sitä ole sisällytetty kansalliseen lakiin, olettaa ihmisten syntyvän vanhempinsa uskontoon. Siten aiemmin muslimieja olleet ateistit syyslistyivät uskosta luopumiseen, mikä on *hudud*, rikos Jumalaa vastaan, samoin kuin aviorikos tai alkoholin juominen. Rangaistukset voivat olla ankaria: kahdeksan valtiota, niiden joukossa Saudi-Arabia, Iran, Mauritania ja Sudan, säätävät lakikirjoissaan kuolemantuomion tällaisista rikoksista.

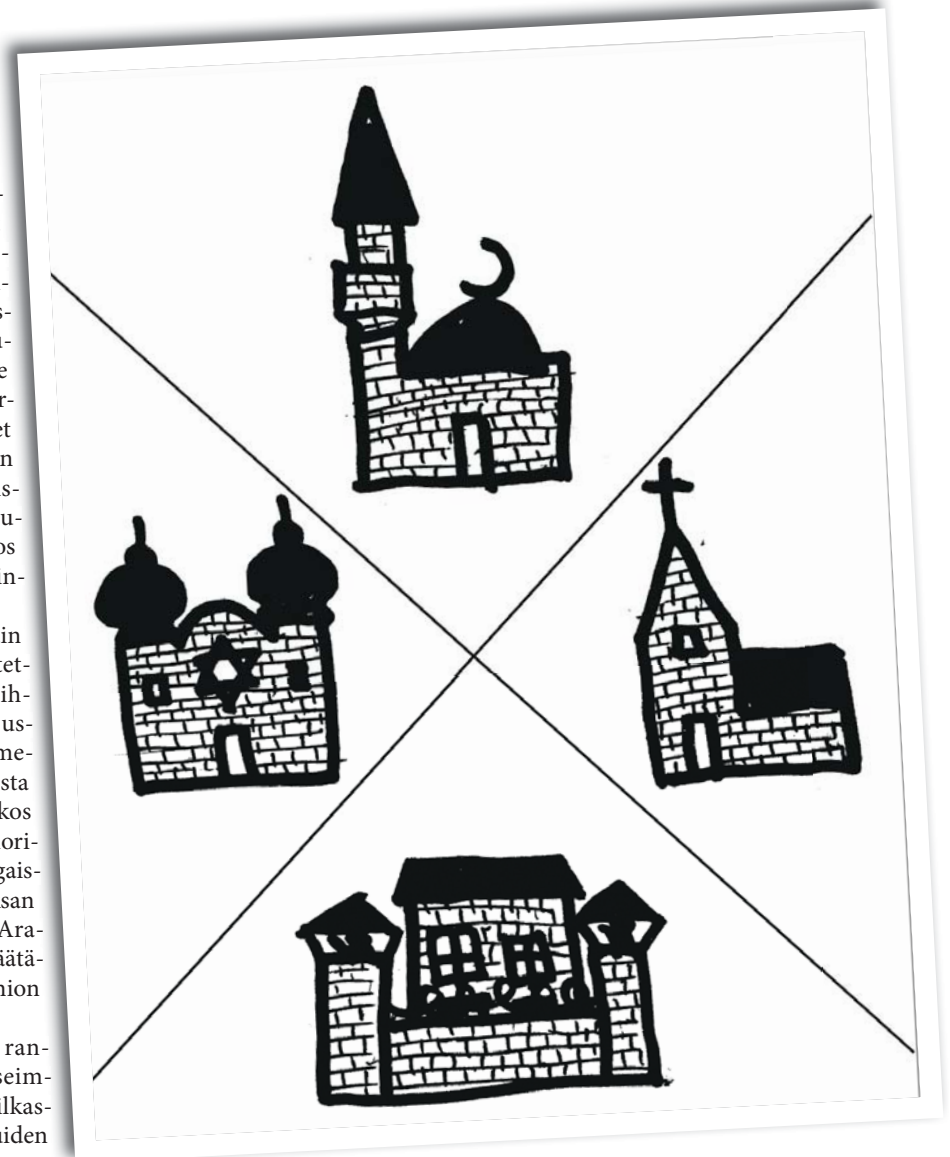
Todellisuudessa näin kovia rangaistuksia annetaan harvoin. Useimpia ateisteja syytetään jumalanpilkasta tai vihaan kiihottamisesta. (Muiden

kuin muslimiperheisiin syntyneiden ateistien ei katsota syyslistyvän uskosta luopumiseen, mutta heitä voidaan silti syyttää oikeudessa muista rikoksista uskontoa vastaan.) Myös paikoissa, joissa lait ovat lieviä, uskonnolliset viranomaiset ja yhteisön asenteet voivat olla jyrkkiä, niin että järjestyksenvalvojat määräävät raipparangaistuksia tai mesauksia.

Monet, kuten marokkolainen **Kacem el-Ghazzali**, arvioivat, että ainoa ratkaisu on paeta ulkomaille. Tälle 23-vuotiaalle miehelle myönnettiin turvapaikka

Sveitsissä sen jälkeen kun kävi ilmi, että hän oli nimettömän blogin Atheistica.com kirjoittaja. Jopa muissa kuin muslimimaissa entiset uskovat pelkäävät tulla ulos avoimesti, sanoo **Nahla Mahmoud**, 25-vuotias sudanilainen ateisti, joka pakeni Britanniaan vuonna 2010. ”Täällä läiset muslimiyhteisöt eivät tunne oloaan mukavaksi, jos ympäristössä on entisiä muslimieja”, hän sanoo todeten, että länsimaissa elävät ääri-islamilaist voivat sielläkin häiritä ei-uskovia.

Useimmiten salanimellä esiintyviä ateistien Facebook -ryhmiä on lähes kaikissa muslimimaissa. Sosiaalinen media antaa uskonnottomille enemmän vaikutusvaltaa – mutta kiinnittää myös enemmän huomiota puoleensa ja tekee heidät siten haavoittuviksi. Mutta



todellinen syyllinen on uskonnollinen suvaitsemattomuus. 1950- ja 1960-luvuilla maallistuminen ja suvaitsevaisuus olivat vallalla monessa muslimienemmistöisessä maassa; tänään uskonto tunkeutuu kaikkeen julkiseen ja poliittiseen elämään. Lontoon Birkbeck Collegen tutkija **Sami Zubaida** puhuu lisääntyvästä polarisaatiosta, jossa ”toisessa päässä on kasvava uskonnollisuus, toisessa lisääntyvä ateismi ja maallistuminen”.

Islamilaiten puolueiden valtaannousu arabivallankumousten jälkeen tulee todennäköisesti tekemään elämän vielä kurjemmaksi niille, jotka jättävät islamin. Uudet hallitsijat Tunisassa ja Egyptissä ovat heittäneet vankilaan useita nuoria ihmisiä, jotka ovat avoimesti tunnustautuneet uskonnottomiksi. Näitä tapauksia oli ennen vallankumouksiakin, mutta ne näyttävät tulleen yleisemmiksi. Egyptiläinen kristitty aktivisti **Alber Saber Ayad**, joka hoiti ateisteille tarkoitettua Facebook-sivustoa, on virunut vankilassa syyskuusta lukien ”uskonnon loukkaamisesta”. Hänen väitetty rikoksensa oli välittää linkki pahamaineiselle YouTube-videolle, joka aiheutti protesteja islamilaisessa maailmassa tuona kuukautena. Hänet pidatti kristitty poliisimies: Egyptin koptilainen kirkko ei myöskään suhtaudu ymmärtäväisesti ateismiin.

Arabimaailman mullistukset ja avoimesti uskonnottomien kasvava lukumäärä ovat käynnistäneet keskusteluja. Egyptissä tohtori ja koomikko **Bassem Youssef** on rohkeasti kehottanut keskusteluun vihamielisyyden sijasta. Islam toimi rinnan pakanoiden ja ateistien kanssa valtansa huippuaikoina, hän kirjoittaa. Eräät hienoimmista keskiajan arabi- ja persialaisrunoilijoista ja kielen-
tutkijoista olivat ateisteja (vaikka useat myös näyttävästi teloitettiin).

Nuoret aktivistit, vaikkakin usein maanpakolaisia kuten Ghazzali, ovat tulleet äänekkäämmiksi koskien oikeuttaan olla uskomatta Jumalaan. Ulkomailla toimivat entisten muslimien järjestöt ovat niin ikään tulleet aktiivisemmiksi. Britannian ex-muslimien neuvosto, jonka joukko uskonnottomia perusti viisi vuotta sitten, antaa turvaa islamista luopuneille ja yrittää ”murtaa islaminuskosta luopumisen tabua”.

Kampanja-aktivistit tervehtivät tyydytyksellä sitä, kun Kuwaitin emiiri kesäkuussa pysäytti lakiesityksen, joka olisi tehnyt islaminuskosta luopumisesta kuolemanrangaistukseen joh-

tavan rikoksen. Kuitenkin maallisen lain tai yhteisön suvaitsevaisuuden taivottelu sivuuttaa ongelman ytimen, sanoo **Ibn Warraq**, salanimen taakse kätkeytyvä intialaisyntyinen, entisten uskovien esseekokoelman ”Leaving Islam” ja muiden kirjojen tekijä. Hän elää maanpaossa ja on saanut tappouhkauksia toiminnastaan islaminuskosta luopuneiden hyväksi. Hän sanoo, että islamin vallitseva tulkinta ei yksinkertaisesti voi suvaita ei-uskovia muslimeita. Kuolemanrangaistuksen puolesta esitetyt argumentit tukeutuvat *hadithiin* (profeetan elämästä kertova perimätieto, joka Koraanin ohella muodostaa islamilaisen lain perustan), joka kuuluu:

”Profeetta sanoi: tappakaa jokainen, joka hylkää uskontonsa.”

Muissa teksteissä on kuitenkin erilainen viesti. Koraanin merkittävän suvaitsevainen suura 109 sisältää sellaisiakin sanoja kuin ”sinulla on oma uskontosi ja minulla omani”. Maltilliset huomauttavat myös, että vaikka Koraani sanoo, että jumalanpilkkuaan syyllistyville ei anneta anteeksi, se ei mainitse kuolemanrangaistusta. Jotkut kiinnittävät huomiota siihen, että islamin varhaisina vuosina islaminuskosta luopuminen oli verrattavissa maanpetokseen ja ansaitsi ankaran rangaistuksen, mikä ei enää ole hyväksyttävissä.

Vaikka eräät islamin uskonoppineet tulkitsevat näiden säännösten tarkoittavan sitä, että islaminuskosta luopujaa

odottaa rangaistus kuoleman jälkeisessä elämässä, useimmat katsovat niiden määrävän, että entistä muslimia täytyy rangaista kuolemalla. Kaikki neljä islamilaisen lain sunnilaista suuntausta opettavat, että miespuoliset islaminuskosta luopujat tulee tappaa, vaikkakin kaksi niistä sanoo, että naispuolisille luopioille riittää vankeus. Eräät islamin johtohahmot, kuten Egyptin suurmufti ja Qatarissa toimiva saarnaaja **Yusuf al-Qaradawi**, sanovat, että kuolemantuomio on perusteltu, jos uskosta luopuja ”horjuttaa yhteiskuntaa” tai ”vahingoittaa islamia”. Kaikki ovat kuitenkin yhtä mieltä siitä, että islaminuskosta luopuneet, jotka katoavat, tulee säästää. Täl-

laisen kääntymisen aika ja vilpittömyys ovat väittelyn alaisia.

Ibn Warraq sanoo, että ongelman ydin on siinä, että *sharia* tekee ateismista synnin numero yksi, murhaakin vakavamman. Teologinen keskustelu ateismista ei ole vielä käynnistynyt. Yleinen mielipide, vaikkakin vaihteleva, kallistuu tuomitsevalle kannalle. Amerikkalainen ajatushautomo Pew Research Centre selvitti vuonna 2010 tehdystä tutkimuksesta, että Egyptissä 84 % ja Jordaniassa 86 % muslimeista kannatti kuolemantuomiota islaminuskosta luopumisesta, kun taas Nigeriassa luku oli 51 % ja Indonesiassa 30 %.

Tällaiset asenteet voivat kasvattaa ateistista tunnetta, vaikka ne ehkäisevät sen ilmaisemista. Mahmoud muistaa, kuin-

ka alakoulun opettaja rankaisi häntä kuvaamataidon luokassa siitä, että hän luonnosteli Allahin kuvan, mikä on kiellettyä islamissa. Koska hänellä oli vähemmän oikeuksia kuin miespuolisilla oppilailla, ja ärsyyntyneenä kiellosta opiskella evoluutiota, hän tunsu tulleen torjutuksi. ”Nämä tapaukset saivat minut vähitellen vastustamaan islamia, kunnes täysin luovuin siitä ja minusta tuli ateisti”.

Artikkeli on julkaistu alunperin The Economist-lehdessä 24.11.2012

Kääntäjän kommentteja

Edellä kerrottua lukiessa herää monia kysymyksiä. Miten pitkälle voidaan YK:n ihmisoikeuksia rikkoa ilman, että ulkomaailma puuttuu asiaan? Nä-mähän eivät ole ainoita tapauksia. Jokin aika sitten Saudi-Arabiassa mestatitiin kuusi ryöstöön syyllistynyttä nuorta, joista osa oli rikoksen tehdessään alaikäisiä. Ihmisoikeusjärjestöjen protestit otettiin huomioon vain siten, että ryhmän johtaja välttyi alun perin tuomitulta ristiinnaulitsemiselta. *International Herald Tribune* kertoi 12.4.2013 eteläafrikkalaisesta lääkäristä, joka seitsemän kuukautta sitten vangittiin Yhdistyneisiin Arabiemiraatteihin kuuluvassa Dubaissa lennon välilaskun aikana. Hänet oli poissaolevana tuomittu lähes neljäksi vuodeksi vankeuteen vuosikymmen sitten tapahtuneesta ”hoitovirheestä”, jonka johdosta leukemiaa sairastanut 3-vuotias tyttö myöhemmin kuoli. Lääketieteen asiantuntijalautakunta vapautti lääkärin vastuusta, mutta syyttäjä valitti, ja lääkäri istuu sellissä edelleen. Pakistanilaista naispoliitikkoa on syytetty ja uhattu sen johdosta, että hän on vaatinut lain lieventämistä niin, ettei jumalanpilkkasta voisi enää saada kuolemanrangaistusta.

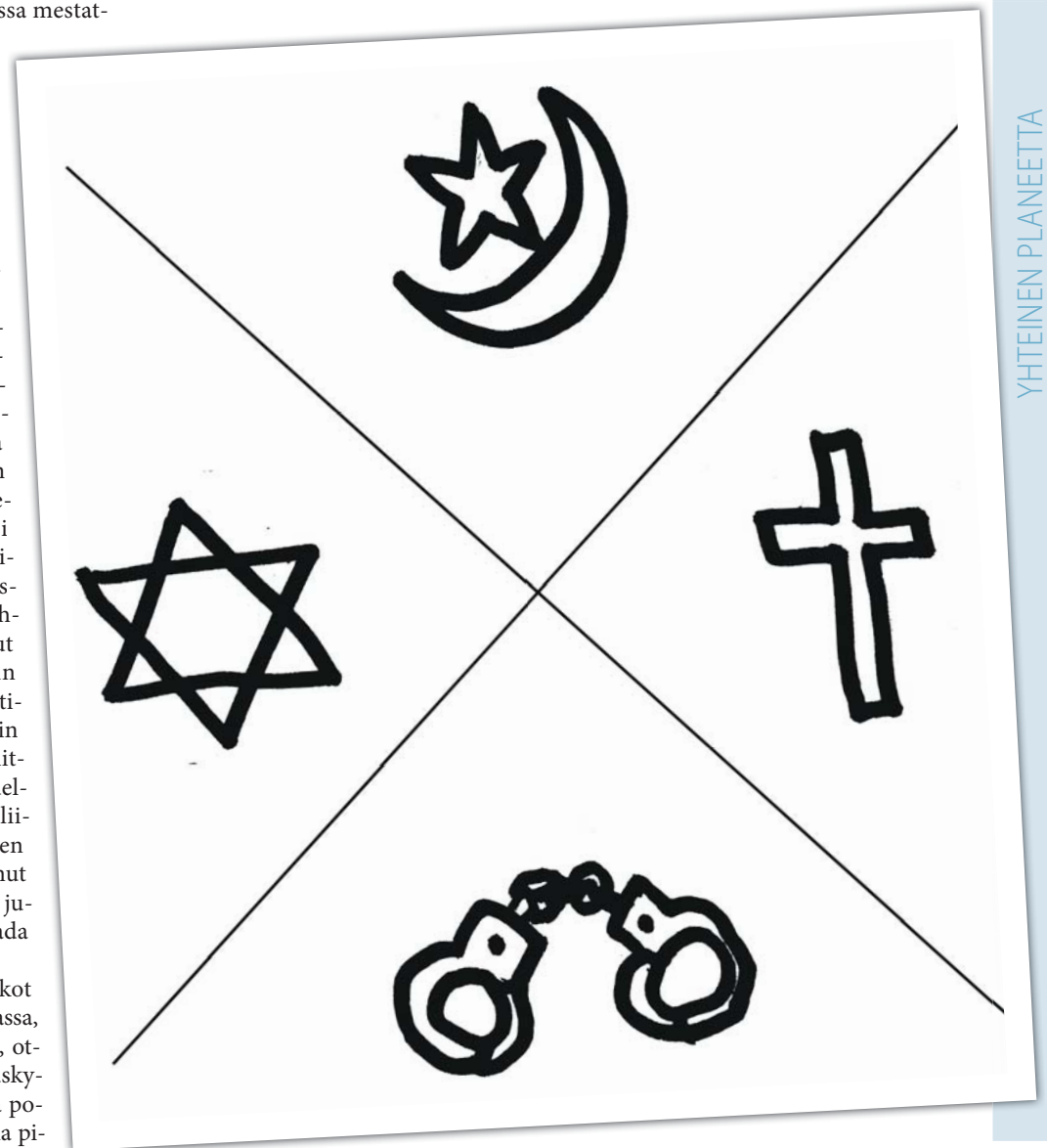
Kun länsimaiden poliitikot vierailevat Venäjällä tai Kiinassa, tiedotusvälineet kysyvät heti, otivatko he esille ihmisoikeuskysymykset vierailun aikana. Ja poliitikot ovat oppineet, että asia pi-

tää ainakin lehdistötilaisuudessa mainita. Mutta kun poliitikot vierailevat muslimimaissa, kukaan ei puutu ihmisoikeusloukkauksiin, vaikka ne ovat monin verroin räikeämpiä. Kun pääministeri **Jyrki Katainen** ja ulkomaankauppaministeri **Alexander Stubb** äskettäin tekivät vierailun eräisiin Persianlahden valtioihin edistääkseen Suomen kauppasuhteita, tiedotusvälineet eivät edes kysyneet, otivatko he vierailun aikana esille ihmisoikeuskysymykset, esim. ateistien kohtelun.

EU on asettanut Valko-Venäjän presidentti **Alexander Lukashenkan** ja eräitä hänen virkamiehiään matkustuskieltoon ja jäädyttänyt näiden EU-maiden pankeissa olevat varat. Syynä on ollut poliittisen opposition ahdistelu ja se, EU:ssa matkustuskieltoon ja heidän EU-maiden pankeissa olevat varansa jäädytettäisiin, luulisi pakotteilla olevan aina-

den maiden diktatuureissa (joiden hal-
litsijoita eufemistisesti kutsutaan ”kunin-
kaiksi”, ”kuningashuoneeksi” tai ”emiir-
reiksi”) tapahtuvat ihmisoikeusloukkauk-
set ole monin verroin pahempia? Naisten
asema on surkea ja ”parlamenteilla”, jos
sellainen on, on vain neuvoa-antava rooli.
Sellaisesta ihmisoikeudesta kuin uskon-
nonvapaus ei voida edes puhua.

Mistä tämä valikoivuus? Voisiko Suo-
mi tehdä asialle jotain? Kun Valko-Venä-
jän pakotteita seuraavan kerran EU:n ul-
koministerikokouksessa käsitellään, ul-
koministeri **Erkki Tuomioja** voisi ehdot-
taa, että tasapuolisuuden nimessä myös
eräille muslimivaltioille asetettaisiin pa-
kotteita. Kun esimerkiksi Saudi-Arabi-
an kuningashuoneen jäsenet asetettaisiin
EU:ssa matkustuskieltoon ja heidän EU-
maiden pankeissa olevat varansa jäädy-
tettäisiin, luulisi pakotteilla olevan aina-
kin jotain tehoa.



MONIKULTTUURISUUS

RASISTIN VIHOLLINEN

Sosiologi ja kunnallispolitiikko Dan Koivulaakso on ollut jo pitkään äärioikeiston hampaissa. Koivulaakso on toiminut pakolaisten parissa, kirjoittanut kirjan äärioikeistosta ja antanut paljon lausuntoja, jotka ovat saattaneet hänet rasistien silmäkuksi. Mitä Koivulaakso ajattelee suvaitsevaisuudesta ja monikulttuurisuudesta?

Suvi Auvinen

Dan Koivulaakso on kokenut paljon vastustusta. Internetissä toimiva ”maahanmuuttokriittinen” Hommafoorum on täynnä Koivulaaksoa parjavia kirjoituksia. Häntä on pipurikaasutettu äärioikeiston toimesta, hänen kirjaansa käsittelevää keskustelutilaisuutta vastaan on hyökätty puukoin ja hän saa uhkauksia erilaisilta rasistisilta ryhmittymiltä. Mikä Koivulaaksossa niin ärsyttää?

”Rasistit ja ’maahanmuuttokriitikot’ hyökkäävät ’suvakkeja’ tai ’suvaitsevaisuutta’ vastaan. Se on erikoista, sillä suurin osa rasisminvastaisista toimijoista ei ole itse käyttänyt suvaitsevaisuus-termiä enää vuosien”, Koivulaakso aloittaa. ”Itsekään en ole käyttänyt käsitettä ’suvaitsevaisuus’ aikoihin. Opiskelin aikoinani rasismintutkimuksen kokonaisuutta osana sosiologian opintoja, ja siihen aikaan oli suosittua väitellä suvaitsevaisuudesta. Ideana on, että suvaitsevaisuus on terminä alisteinen. Siinä asetetaan oma itse toisen yläpuolelle asemaan, josta toista henkilöä tai vaikka hänen kulttuuriaan voidaan ’suvaita’. Käsite on valtahierarkioita pönkittävä eikä niitä alas ajava.”

Koivulaakso nimittää nimenomaan ’suvakiksi’ (henkilö, joka suvaitsee kriitikoiden mielestä ”liikaa” erilaisuutta) ja ’mokuttajaksi’ eli monikulttuurisuuden edistäjäksi. Mitä mieltä Koivulaakso on monikulttuurisuudesta? ”Monikulttuurisuus on yhtä lailla ongelmallinen käsite kuin suvaitsevaisuus”, Koivulaakso pohtii. ”Toisin kuin usein

ajatellaan, monikulttuurisuus ei ole vasemmistolainen vaan hyvinkin liberaali projekti. Erilaisuuden rikkaus, jossa pelkistetään ihmisiä johonkin kulttuuriin kuuluvaksi, pitää yllä hierarkioita, estää yksilön itsemäärittelyä ja toisaalta määrittää ulkoa ihmisiä. Monikulttuurisuus tällaisenaan luo pohjaa etnisesti jakautuneille työmarkkinoille ja sosiaaliselle ristiriidalle. Monikulttuurisuuden edistäminen sisältää luokka-aspektin.”

Kieli muutoksen välineenä

Yhteiskunta muuttuu jatkuvasti. Maahanmuuttajien määrä Suomessa ja muissa länsimaissa on kasvanut räjähdysmäisesti viimeisten kahden sukupol-

ven aikana. Miten tähän muutokseen tulisi Koivulaakson mielestä suhtautua?

”Monikulttuurisuus on kiistaton asiantuntija. Se, mikä merkitään ihmisten väliseksi erontekijäksi eri paikoissa, vaihtelee”, Koivulaakso miettii. ”Monikulttuurisuus positiivisena oikeuksien ja mahdollisuuksien lisääntymisenä on tietysti hieno juttu. Se on sitä esimerkiksi silloin, kun ihminen voi vapaasti yli rajojen valita samaistumisensa kohteet. Usein käytetty esimerkki on se, että vaikkapa helsinkiläisellä tietyn alan yliopisto-opiskelijalla saattaa olla paljon enemmän yhteistä irakilaisen kollegansa kuin toisen suomalaisen, eri puolue-taustan omaavan henkilön kanssa.”

Jos käsitämme monikulttuurisuuden ja suvaitsevaisuuden sisällöt positiivisina asioina, onko lopulta väliä, millaisia termejä käytämme? Koivulaakson mielestä on: ”Kielenkäytöllä on merkitystä. Poliittikkaa tehdään luomalla uusia käsitteitä. Yhdenvertaisuus on huomattavasti parempi termi kuin suvaitsevai-



Dan Koivulaakso, 32

Helsinki

Yhteiskuntatieteiden maisteri
Vasemmistoliiton kaupunginvaltuutettu Helsingissä
Kirjat: Radikaaleinta on arki,
Äärioikeisto Suomessa

Dan Koivulaakson sana-assosiaatiot:

Koti – Helsinki
Mamu – Ärsyttävä lyhenne
Uskonto – Ei ole
Kirja – Työläs
Rasisti – Yhä arkipäiväisempi
Kokoomus – Vihollinen
Ystävät – Tärkeimmät
Ase – Voi olla käytännöllinen

suus, siinä ei ole samanlaista asetelmallisuutta.”

Äärioikeiston iskut pride-kulkueeseen Helsingissä, keskustelutilaisuuksiin ympäri Suomen ja Perussuomalaisten vaalimenestys tuntuvat kertovan synkkää tarinaa suomalaisten asenteista maahanmuuttoa, pakolaisia ja erilaisuutta kohtaan. Koivulaakso ei kuitenkaan ole huolissaan:

”Rasismi ei ole Suomessa yleistynyt, mutta avoimen rasistista politiikkaa tekevien ryhmien näkyvyys ja kannatus on. Vaikka perussuomalaiset onnistuvat, eivät heitä radikaalimmat ryhmät missään nimessä ole saamassa valtavirtakannatusta. Sekä perussuomalaiset

että fasistiset ryhmät ratsastavat pienevän joukon epätoivolla oman yhteiskunnallisen asemansa murtumisesta.”

”Rasismi ei ole vain äärioikeiston asia”, Koivulaakso jatkaa. ”Esimerkiksi ’Maassa maan tavalla’ -ulostulot ministeri Urpilaiselta ja Kari Rajamäeltä kertovat tästä, lisäksi esimerkiksi Kokoomuksella on kerjäämiskieltoaloitteita, jotka perustuvat etniseen profilointiin.”

Muuttuvassa maailmassa eläminen vaatii yksilöiltäkin avoimuutta sekä kykyä uudistaa ajatteluaan ja puhetapojaan. Uskooko Koivulaakso nuorten otavan muutoksen helpommin vastaan kuin vanhempi ikäpolvi?

”Yhdenvertaisuusajattelu on osaltaan varmasti sukupolvikysymys. Kun keskustelen itseäni kymmenen vuotta nuorempien henkilöiden kanssa, tuntuu heillä olevan perusoletuksena se, että esimerkiksi kaikissa kouluissa on maahanmuuttajia”, Koivulaakso miettii. ”Normi, jossa elämme, muuttuu koko ajan. Samoin muuttuu kielenkäyttö. Enää ei voi perustella rasistista kielenkäyttöä sanomalla ’kun minä olin nuori, oli ihan normaalia puhua neekereistä’. Nykyään sellaista ei hyväksytä, eikä kuulukaan hyväksyä. Maailma ja yhteiskunta muuttuvat ja niiden mukana pitää muuttua myös yksilöiden”, Koivulaakso summaa.

KOTONA KAHDESSA MAASSA

Miltä Suomi näyttää, kun tänne ensimmäisen kerran saapuu aivan toisenlaisesta maasta? Kohtaako täällä rasismia vai avoimet ovet? Vapaa Ajatteliija haastatteli Suomen somaliliiton varapuheenjohtajaa.

Toimittaja ja kuvaaja
Mervi Leppäkorpi

Kun somalialais-suomalainen poliittinen vaikuttaja **Abdulahman Rage** vuonna 1990 tuli Suomeen, oli kaunis syyspäivä. ”Somalialaisa oli puhkeamassa sisällissota. Lennin Mogadishusta Moskovaan. Viivysin siel-

lä kolme päivää ja lähdin junalla Suomeen.” Matkasta Rage muistaa syksyisen Saimaan maisemat: paljon vettä ja kauniita värejä. Vainikkalassa rajalla oli tarkastettu paperit ja Helsingin rautatieasemalla Punaisen ristin työntekijä otti Ragen vastaan sanoin ”maalin wanaag-san”, hyvää päivää.

Istumme Herttoniemessä entisessä lähikaupan myymälässä miettimässä monikulttuurisuutta. Tilassa on Suomen somaliliiton toimisto, jossa työskennellään, järjestetään kursseja ja yleisötilaisuuksia. Liitto on Suomessa toimivien somalialaisten yhdistysten kattojärjestö, jonka varapuheenjohtaja Abdulrahman Rage on.

Lokakuussa 1990 Helsingissä vierähti muutama päivä, kunnes turvapaikkaa hakevalle Ragelle löytyi vastaanottokeskuspaikka Joutsenosta, entisestä Rauhan sairaalan tuberkuloosiparantolasta. Rage muistelee vuolaasti kaunistuontoa ja alueen rauhallisuutta. Raha oli sinänsä tyypillinen suomalainen vastaanottokeskus, että se oli erillään muusta elämästä. Lähistöllä asui lähinnä sairaalan työntekijöitä, mutta muuten päivittäistä kontaktia paikallisiin ihmisiin ei ollut. ”Monet olivat kyllä kiinnostuneita ja tulivat käymään. Meillä ei ollut yhteistä kieltä, mutta englanniksi pystyi puhumaan joidenkin kanssa.”

Suomeen kotiutumista auttoivat vastaanottokeskuksen sosiaaliohjaajan ja työntekijöiden ohella Punaisen ristin kautta löytynyt ystäväperhe. ”Olin silloin, laman aikana, Kotkassa ystäväperheen luona melkein joka viikonloppu. Kukaan ei opi kieltä niin, että käy tunnelilla, menee kotiin, syö yksin ja katsoo telkkaria yksin. Kieli opitaan ihmisten kanssa.”

Ragen varsinainen kulttuurishokki ei ollut Somaliasta Suomeen tullessa. ”Karjalaiset muistuttavat somalialaisia. He ovat vieraanvaraisia ja vilkkaita.” Pääkauupunkiseudulle opiskelemaan muuttaminen joulukuussa 1992 oli enemmän kulttuurishokki kuin saapuminen vieraaseen maahan.

1993 Ragen vaimo tuli Suomeen ja vähän myöhemmin lapsi seurasi perässä. 20 vuotta sitten perheenyhdistä-





minen oli vielä merkittävästi kevyempi prosessi kuin nykyään. ”Tänään puhuin Maahanmuuttoviraston edustajan kanssa tästä asiasta melkein kaksi tuntia.” Yhteisö on osoittanut luottamusta Ragelle valitsemalla hänet moniin luot-

rimmainenkin on aloittanut jo koulunsa. Laman aikana Rage ei pitänyt ihmisiä vihamielisinä. Somaliasta tulleeisiin suhtauduttiin myötämieelisesti, mutta laman jälkeen, vuonna 1995, suhtautuminen muuttui.

Ragella on omakohtaisiakin kokemuksia rasismista. ”Mieltä saa olla, mutta se on rasismia, jos halutaan kieltää olemassaolo uskonnon tai ihonvärin perusteella. Lapset kertovat, että jotkut kiusallaan kyselevät, miksi

Vaikka Rage on suomalaisen ja somalialaisen rinnakkaiselon veteraani, on 42-vuotias Rage nuorison armottomin silmin auttamatta keski-ikäinen.

Somalialaistaustaiset nuoret ovat kokoontuneet marraskuusta asti joka kuun viimeinen torstai keskustelemaan itseään koskevista kysymyksistä, kuten identiteetistä, yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta ja rasismista. Huhtikuussa vieraaksi saatiin ulkoministeri **Erkki Tuomioja**. Ministerin ja nuorten välisessä dialogissa avautui nopeasti kaksi asiaa: somalialais-suomalaiset nuoret elävät kahden kulttuurin välissä ja toisaalta myös hallitsevat kaksi kulttuu-

ria. Ja heistä kuullaan vielä. Mukana on tuleva diplomi-insinööri, yksityisyrittäjä ja pankkialalle hakeutunut merkonomi, lukiolaisia ja koulunsa keskeyttänyt mies. Kaikille yhteistä on halu vaikuttaa omassa yhteisössä ja yhteiskunnassa.

Lukion ensimmäistä luokkaa käyvä **Hanad Bulhan** esittäytyy vuorollaan ministerille. Kaveri vieressä muistuttaa, että lippis pitäisi ottaa pois. ”Meitsi on tullu mesisiin,” aloittaa Bulhan sujuvalla stadin slangilla. Hän kokee, että nuorilta ei vaadita tarpeeksi. ”Jos on somali ja saa kokeesta kutos, niin opettaja sanoo, että se on ihan hyvä sulta. Ei se ole.” Ja tähän pitäisi vaikuttaa.

Kieli opitaan ihmisten kanssa.

tamustehtäviin edustamaan yhteisöä. Hän on mukana esimerkiksi Sisäasianministeriön Etnisten suhteiden neuvottelukunnassa.

Nyt mies on jo länsimäkeläisen suurperheen isä: kahdeksasta lapsesta seitsemän on syntynyt Suomessa ja nuo-

olemme täällä, mikä oli lähdön syy ja miksi ei ole ollut rauhaa. Meillä päin sanotaan, että jos jotain tapahtuu, se on Allahin tahto. Jos tulee konflikti tai tsunami, se ei ole ihmisten vika, vaan se on tapahtunut.”

Vuonna 1995 Rage oli koulutukseltaan lähihoitaja ja ammatiltaan tulkki ja äidinkielen opettaja. Vuotta myöhem-



Kaikki maahanmuuttajat eivät ole islaminuskoisia.

min hän oli myös kaupunginvaltuutettu Vantaalla. ”Kunnallispolitiikka on antoisaa ja mielenkiintoista.” Ragen poliittinen vaikuttaminen on keskittynyt Suomeen, vaikka aktiivista miestä on pyydetty mukaan vaikuttamaan myös Somalian kehitykseen. Perheen vuoksi hän kuitenkin ei ole halunnut – ainaakaan vielä – lähteä.

Rasismista ratkaisuihin

Kun Vantaan Hakunilassa tapahtui vuosituhannen vaihteessa Hommafooriumia siteeraten ”toistaiseksi rajuihin kulttuurien kohtaaminen monimuotoisessa Suomessa”, Rage opiskeli, teki töitä ja istui valtuustossa. Nuoret ottivat yhteen ja väkivalta kärjistyi vuonna 2000 puukotukseen, yliajoiritykseen ja sairaalakuntoon hakkaamiseen sekä tietenkin lehtien palstoille. ”Menin puhumaan kaupunginjohtajalle. Sanoin, että tässä kaupungissa kaupunkilaisilla on ongelma. Hän kuunteli minua. Sillä oli merkitystä, että menin puhumaan kaupunkilaisista, en maahanmuuttajista tai somalialaisista.”

Presidentti **Tarja Halosen** ja **Abdulahman Ragen** ratkaisumallit olivat varsin yhtenäisiä: tarvitaan kanssakäymistä. Ihmisten on istuttava saman pöydän ääressä ja kuultava toisiaan ilman edustajia, joiden välityksellä viestiä viedään ja se muuttuu. Kun ihmiset kohtaavat, saavutetaan ymmärrys. Erityisesti media saa Ragen kritiikin: tarkoitushakui-



kärjistäen ei edistä monimuotoisen todellisuuden välittymistä.

Vuonna 2004 Rage jätti kunnallispolitiikan perhesyistä. ”Lapset tarvitsivat isää.” Sairaanhoidajaksi valmistunut Rage aloitti kaksi vuotta aiemmin työt HUSissa ja kulkee nykyään Vantaan Länsimäen ja Helsingin Meilahden väliä lähes päivittäin. Kymmen vuoden aikana potilaskunta on muuttunut kansainvälisemmäksi. Henkilökunta on hyväksynyt monikulttuurisuuden ja työyhteisökin on monikulttuurisempi.

Abdulahman Rage on oppinut suomalaisesta tapakulttuurista saunan ja monipuolisen ruuan merkityksen. Samalla hän iloitsee vuorovaikutuksen toisesta puolesta: etnisten ravintoloiden kasvaneesta määrästä ja erilaisten mausteiden rantautumisesta Pohjolan perukoille: ruoka maistuu nykyään paremmin.

Mutta entäs se suvivirsi? ”Erittäin tärkeä asia. Jotkut suomalaiset tuntuivat ajattelevan, että koulussa lopetettiin suvivirsi, koska islamilaiset tulivat mukaan.” Tässä unohtuu kaksi tärkeää asiaa. ”Ensinnäkin, Suomen lain mukaan jokaisella on mahdollisuus harjoittaa uskontoaan. Toiseksi, kaikki maahanmuuttajat eivät ole islaminuskoisia. Mutta jotkut haluavat tuoda tämän esille ja argumentoida sillä.” Koululaisten isänä Rage on osallistunut varsin toimiviin juhliin, joissa kaikki ovat yhdessä yhteisen juhlan ajan ja lopuksi ne veisaavat keskenään virren, joiden uskoon se kuuluu.

Monikulttuurisuus Suomessa merkitsee Ragelle ihmisten sopuisaa yhteiseloa, riippumatta siitä, mistä hän on alunperin kotoisin, miten hän käyttäytyy, millainen vaatetus hänellä on, mihin uskoo ja milaista kulttuuria edustaa. Monikulttuurisuus on sitä, että ihmistä katsotaan ihmisenä, ei mitään muuta.”

Nykyään Suomesta oleskeluluvan saaneen somalialaisen perheenjäsenen pääseminen Suomeen on monivaiheinen prosessi: Aluksi lupaa haetaan henkilökohtaisesti Kenian Nairobiin sijaitsevasta Suomen suurlähetystöstä. Matka ja lupahakemus on maksettava itse. Mikäli Maahanmuuttovirasto haluaa selvittää perhesiteen laatua, kutsutaan luovan hakija uudelleen, omalla kustannuksellaan, lähetystöön. Huhtikuus-

sa 2013 haastateltiin lokakuussa 2010 hakemuksensa jättäneitä. Tämänkin jälkeen päätös voi olla kielteinen syistä, jotka olisivat olleet selvät jo ennen haastattelua. Esimerkiksi riittämättömät matkustusasikirjat, joskaan riittäviä ei edes voi saada, tai joissain tapauksissa Suomessa elävän perheenkokoajan liian pienet tulot voivat vaikuttaa kielteiseen päätökseen. Oleskelulupakortti haetaan omalla kustannuksella suurlähetystöstä, ennen kuin matka Suomeen voi alkaa.

YK

YHDISTYNEET KANSAKUNNAT (YK) THE UNITED NATIONS (UN)

– rauhaa ja suvaitsevaisuutta rakentamassa

YK on rauhajärjestö. Se perustettiin toisen maailmansodan jälkeen kansakuntien yhteistyöjärjestöksi. Sen keskeisenä tavoitteena on suojella maailmaa uusilta sodilta.

Ihmisoikeudet kuuluvat kaikille

Toimittanut Lasse Pylkki

Rauhan ja turvallisuuden edistäminen on edelleen YK:n keskeisin tehtävä. Tavoite on pelastaa tulevat sukupolvet uusilta sodilta. YK:n peruskirjassa jäsenvaltiot sitoutuvat ratkaisemaan keskinäiset kiistansa rauhanomaisesti ja olemaan uhkaamatta tai käyttämättä väkivaltaa toista valtiota vastaan. Tässä YK on osin onnistunutkin: Kun osapuolet (eli kaikkien jäsenmaiden edustajat) istuvat saman pöydän ääressä ja neuvottelevat, on epätodennäköistä, että he kotiin lähdettyään alkaisivat sotia keskenään. Ainakin suurimpien maiden välisiltä sodilta onkin välttytty.

Vuosikymmenten aikana on havaittu, että parhain tae maailmanrauhaan on se, että kansoilla ja kaikilla niiden jäsenillä on hyvä olla. Jokaisella tulisi olla asunto, ruokaa, vettä, työtä, koulutusta, turvallisuutta, sivistystä, vapaa-aikaa, sanan- ja uskonnonvapaus, vapaus kokoontua, suvaitsevaisuutta. Nämä ovat kaikki meille itsestäänselvyytenä kuuluvia ihmisoikeuksia. Monilla nämä oikeudet jo ovat, mutta vielä useammalla niitä ei vielä käytännössä ole. Työtä siis riittää.

Miten YK toimii

YK on maailmanlaajuinen järjestelmä. Parhaiten kuvan siitä saa tutustumalla sen rakenteisiin

ja toimintaan esimerkiksi internetin avulla. Tässä YK:n keskeisimmät tasot ja niiden toimialat.

Jäsenvaltioiden YK

Kolme tärkeintä elintä, jotka päättävät kuinka YK toimii, ovat YK:n yleiskokous, turvallisuusneuvosto sekä talous- ja sosiaalineuvosto. Ne koostuvat jäsenvaltioiden edustajista. Ne perustavat toimikuntia ja alajärjestöjä suunnittelemaan ja toteuttamaan käytännön toimet.

Sihteeristö

YK:n henkilökunta suunnittelee, miten tehty päätökset pannaan käytäntöön. Se myös kerää tietoa ja laatii mahdollisia suuntaviivoja YK:n tuleville päätöksille.

Sihteeristön osastot ja jaokset (esim. rauhanturvaosasto, kestävän kehityksen jaos, naisten asemaa edistävä jaos) tukevat kukin oman alansa toimintaa muissa YK-järjestelmän osissa.

Rahastot ja ohjelmat

Näitä on paljon, esim. UNICEF (YK:n lasten rahasto)

UNDP (YK:n kehitysohjelma)
UNEP (YK:n ympäristöohjelma)

Ne ovat muodoltaan rahastoja tai ohjelmia, joita ohjaa talous- ja sosiaalineuvosto, mutta ovat käytännössä melko itsenäisiä.

Erityisjärjestöt

Erityisjärjestöjä ovat esim. FAO (YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö)
ILO (Kansainvälinen työjärjestö)
WHO (Maailman terveysjärjestö)
UNESCO (YK:n kasvatustiede- ja kulttuurijärjestö)

Ne hoitavat oman alansa maailmanlaajuisia asioita, ovat aika itsenäisiä järjestöjä, mutta raportoivat toiminnastaan talous- ja sosiaalineuvostolle.

Se sijaan esim. Maailman kauppajärjestö WTO ja Ydinenergiajärjestö IAEA eivät ole YK:n poliittisessa ohjauksessa.



Ihmisoikeudet

- Oikeus riittävään elintasoon
- Oikeus ruokaan
- Oikeus terveydenhuoltoon
- Oikeus opetukseen
- Oikeus työhön
- Mielipiteen- ja sananvapaus
- Oikeus osallistua maansa hallintoon
- Kokoon-tumis- ja yhdistymisvapaus
- Kidutuksen ja epäinhimillisen kohtelun kielto
- Oikeus elämään

YK toimii naisten oikeuksien edistämiseksi

Naisten asemassa tapahtui merkittäviä parannuksia 1900-luvun loppuun tultaessa. Teollisuusmaissa naiset ovat

nousseet miesten rinnalle kaikilla yhteiskuntaelämän alueilla, ja kehitysmaissa naisten koulutustaso ja itseenäisyys ovat lisääntyneet. Niin ei ole kuitenkaan kaikkialla, kuten alla oleva uutinen kertoo. Monet muutkin ongelmat, kuten väkivalta ja ihmiskauppa, uhkaavat yhä maailman naisia.

Yleissopimus lapsen oikeuksien suojelemiseksi 14 artikla

1. Sopimusvaltiot kunnioittavat lapsen oikeutta ajatuksen-, omantunnon- ja uskonnonvapauteen.
2. Sopimusvaltiot kunnioittavat vanhempien ja laillisten huoltajien oikeuksia ja velvollisuuksia antaa lapselle ohjausta hänen oikeutensa käyttämisessä tavalla, joka on sopuoinnissa lapsen kehitystason kanssa.
3. Henkilön vapaudelle tunnustaa uskontoaan tai vakaumustaan voidaan asettaa vain sellaisia rajoituksia, joista säädetään laissa ja jotka ovat välttämättömiä yleisen turvallisuuden, järjestyksen, terveyden ja moraalien tai muiden ihmisten perusoikeuksien ja vapauksien suojelemiseksi.

KOMMENTTI:

Lapsella, siis pienellä vauvallakin on uskonnon ja omantunnon vapaus. Se, että hänet liitetään johonkin uskontokuntaan häneltä kysymättä (lapsikaste), sopii huonosti yhteen YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen kanssa.

Egyptin Muslimiveljeskunta hylkäsi YK:n naisjulistuksen

Muslimiveljeskunta pelkää naisten oikeuksien lisääntymisen johtavan yhteiskunnan rappeutumiseen.

Egyptissä valtaa pitävä islamilainen järjestö Muslimiveljeskunta ilmoitti vastustavansa YK:n julilausumaa naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseksi. Veljeskunnan mielestä sopimus johtaisi yhteiskunnan rappeutumiseen, kertoo uutistoimisto Reuters.

YK:n naisten asemaa käsittelevä komissio on etsinyt kaksi viikkoa kestäneessä kokouksessaan New Yorkissa keinoja naisiin kohdistuvan väkivallan lieventämiseksi.

Muslimiveljeskunnan sivuilla listataan kymmenen syytä, joiden vuoksi muslimimaiden pitäisi hylätä julistus. Veljeskunta varoittaa, että sopimus antaisi vaimoille oikeuden syyttää aviomiestä raiskauksesta tai seksuaalisesta ahdistelusta. "Se pakot-

taisi oikeusistuimet antamaan aviomiehille samanlaiset rangaistukset kuin tuntemattomalle raiskaajalle tai ahdistelijalle", veljeskunnan sivuilla kerrotaan.

Järjestön mukaan ongelmallista on myös se, ettei naisten tarvitsisi pyytää miehiltään lupaa matkustamiseen, työntekoon tai ehkäisyn käyttöön. Järjestö vastustaa myös seksuaalivähemmistöjen oikeuksiin, aborttiin ja tyttöjen seksuaaliseen vapauteen liittyviä kohtia.

Egyptin lisäksi julistusta vastustavat mm. Iran, Venäjä ja Vatikani. YK:n mukaan 70 prosenttia maailman naisista joutuu seksuaalisen tai muun väkivallan uhreiksi elämänsä aikana.

Asiasta uutisoi Helsingin Sanomat 16.3.2013

SUOMEN YK-LIIITTO

Toimitus kävi haastattelemassa Suomen YK-liiton toiminnanjohtajaa **Helena Laukkoa**.

Lasse Pylkki

MIKÄ ON SUOMEN YK-LIIITTO JA KEITÄ SIIHEN KUULUU?

Suomen YK-liitto on vuonna 1954 perustettu suomalainen kansalaisjärjestö, joka tekee tunnetuksi ja tukee YK:n toimintaa ja periaatteita. Tätä tehtäväänsä liitto harjoittaa mm. tuottamalla erilaisia tietopaketteja YK:sta ja vaikuttamalla suomalaiseen YK-politiikkaan. Liitto tekee myös yhteistyötä koulujen kanssa tuottamalla niiden käyttöön opetusmateriaaleja, joiden avulla YK:ta ja maailmanjärjestön toimintaa ihmisoikeuksien, kehityksen ja rauhan edistämiseksi voidaan oppitunneilla käsitellä.

Suomen YK-liittoon kuuluu tällä hetkellä 66 jäsenjärjestöä; mukana on laaja skaala erilaisia toimijoita suurista ammattijärjestöistä pieniin, vapaaehtoisperiaatteella toimiviin paikallisyhdistyksiin. Liitolla on myös henkilö- ja kannatusjäseniä.

Suomen YK-liitto ei ole kuitenkaan osa virallista YK-järjestelmää, vaan kyseessä on itsenäinen suomalainen kansalaisjärjestö. Kansallisia YK-liittoja toimii yli 120 YK:n jäsenmaassa, ja liitot ovat keskenään hyvin erilaisia. Liitoilla on kansainvälinen kattojärjestönsä, jolla on toimisto Genevessä ja New Yorkissa.

MITÄ SUOMEN YK-LIIITTO YLEISESTI OTTAEN TEKEE ELI MITÄ VARTEN SE ON OLEMASSA?

Suomen YK-liiton toiminta-ajatus on se, että liitto valtakunnallisena keskusjärjestönä tekee tunnetuksi YK:n päämääriä ja periaatteita. Tiedotus- ja koulutustoimintansa sekä vaikuttamistyönsä avulla liitto edistää samalla kansainvälistä yhteisymmärrystä ja kansojen rauhanomaista yhteistoimintaa. Liitto toteuttaa tätä ydintehtäväänsä mm. järjestämällä avoimia keskustelutapahtumia, harjoittamalla julkaisu-, koulutus- ja kustannustoimintaa sekä tekemällä poliittista vaikuttamistyötä. Viime vuosina YK-liitto on painottanut erityisesti kansalaisten ja kansalaisjärjestöjen osallistumismahdollisuuksia erilaisilla, YK:n toimintaa käsittelevillä foorumeilla.

YK ON TOIMINUT JO LÄHES 70 VUOTTA. MITÄ YK ON SAANUT AIKAAN?

YK pyrkii maailman suurimpana rauhajärjestönä vahvistamaan ihmisoikeuksien, kehityksen ja turvallisuuden välistä yhteyttä. Näitä sanotaan YK:n kolmeksi peruspilariksi.

YK:n jäsenmaat ovat solmineet YK:ssa suuren määrän erilaisia kansainvälisiä sopimuksia, tehneet päätös-

lauselmia ja antaneet julkilausumia, joiden avulla rauhaa, kehitystä ja ihmisoikeuksia on kyetty eri puolilla maailmaa merkittävästi edistämään. YK:n yleiskokouksen antamat päätöslauselmat ovat luonteeltaan suosituksenomaisia, mutta niillä on käytännössä suuri poliittinen painoarvo. YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmat ovat puolestaan jäsenmaita sitovia. Turvallisuusneuvoston sisäiset voimasuhteet vaikuttavat kuitenkin merkittävästi siihen, kuinka tehokkaasti YK voi kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta uhkaavassa tilanteessa toimia. Koska YK on hallitusten välinen neuvottelujärjestö, on sen toiminta samalla riippuvaista jäsenmaidensa johtajien tahdosta. Toisin sanoen; YK on juuri niin heikko tai vahva kulloinkin käsil-

YK:n vuosituhatavoitteet

YK:n vuosituhatavoitteet sisältävät 189:n YK:n jäsenmaan YK:n yleiskokouksessa vuonna 2000 hyväksymät kahdeksan tavoitetta, jotka tähtäävät köyhyyden puolittamiseen ja parempaan terveyteen, koulutukseen, tasa-arvoon ja ympäristöön vuoteen 2015 mennessä.

Tavoitteet

1. ÄÄRIMMÄISEN NÄLÄN JA KÖYHYHDEN POISTAMINEN

- alle dollarilla päivässä elävien ihmisten määrän puolittaminen vuosina 1990–2015. Tavoite ilmeisesti toteutui etuajassa ja vuodesta 2005 köyhien lukumäärä ja osuus väestöstä ovat kumpikin pudonneet kaikilla alueilla.
- työllisyyden parantaminen, mukaan lukien naiset ja nuoret
- nälkää kärsivien ihmisten määrän puolittaminen vuosien 1990–2015 aikana

2. ULOTTA PERUSKOULUTUS KAIKILLE

- peruskoulutusmahdollisuuksien takaaminen kaikille maailman lapsille sukupuolesta riippumatta vuoteen 2015 mennessä

3. EDISTÄÄ SUKUPUOLTEN VÄLISTÄ TASA-ARVOA JA PARANTAA NAISTEN ASEMAA

- sukupuolten eriarvoisuuden poistaminen perus- ja toisen asteen koulutuksessa mieluiten vuoteen 2005 mennessä, ja kaikilla tasoilla vuoteen 2015 mennessä

4. VÄHENTÄÄ LAPSIKUOLLEISUUTTA

- alle viisivuotiaiden kuolleisuuden vähentäminen kolmanneksen vuoden 1990 tasosta

5. PARANTAA ODOTTAVIEN ÄITIEN TERVEYTTÄ

- odottavien äitien kuolleisuuden vähentäminen neljänneksen vuoden 1990 tasosta
- maailmanlaajuiset mahdollisuudet perhesuunnitteluun (esimerkiksi ehkäisy)

6. TAISTELLA AIDSIA, MALARIAA JA MUITA TAUTEJA VASTAAN

- HIV:n, malarian ja muiden tartuntatautien leviämisen pysäyttäminen ja tartuntojen kääntäminen laskuun vuoteen 2015 mennessä
- maailmanlaajuinen mahdollisuus hoidon saamiseen HIV/AIDS-potilaille vuoteen 2010 mennessä

7. TAATA YMPÄRISTÖN KESTÄVÄ KEHITYS

8. LUODA GLOBAALI KUMPPANUUS KEHITYKSEEN

lä olevan asian suhteen kuin sen jäsenmaat antavat sen olla.

YK:ssa on järjestön lähes 70-vuotisen historian aikana neuvoteltu mm. ydin- ja muiden joukkotuhonta-aseiden rajoittamista koskevia sopimuksia, saatu aikaan yhdeksän merkittävää ihmisoikeussopimusta ja sovittu kansainvälisistä pelisäännöistä monilla talouden ja teknologian osa-alueella. Viimeksi tänä keväänä yleiskokous äänesti kansainvälistä asekauppaa sääntelevän sopimuksen perustamisen puolesta.

MIHIN YK:TA TARVITAAN NYKYISIN?

Maapallo ja sen asukkaat ovat yhä voimakkaamassa keskinäisriippuvuussuhteessa toisiinsa. Globaalit ongelmat, kuten ilmastomuutos, eivät kunnioita valtioiden rajoja vaan koskettavat meitä kaikkia tavalla tai toisella. Myös ihmisoikeudet ovat luonteeltaan yleismaailmallisia, ja usein myös konfliktit ja niiden seurannaisvaikutukset ulottuvat valtioiden rajojen yli. Siksi on ensiarvoisen tärkeää, että on olemassa vahvat neuvotteluelimet ja aidosti kansainväliseen keskusteluun tarkoitettu foorumi, jossa näitä asioita voidaan yhdessä ratkoa. YK onkin ainoa tällainen tosiasiallisesti globaali järjestö, jossa kullakin maalla, oli se sitten pieni tai iso, on käytössään yksi ääni. Vaikka yhteisymmärryksen on usein vaikea päästä ja takapakkeja tulee, ei YK:n painoarvo ole suinkaan vähenemässä – päinvastoin. Monet ongelmat ja niihin esitetyt ratkaisut ovat kuitenkin hyvin monimutkaisia ja vaativat resursseja. Jälkimmäisen perusteleminen on ollut viime vuosien taloudellisessa kurimuksessa haastavaa. Kuitenkin esimerkiksi YK:n erityisjärjestöjen tekemä katastrofi- ja humanitaarinen työ vaatii jatkossakin riittäviä resursseja voidakseen lievittää ja ehkäistä inhimillistä kärsimystä, oli kyse sitten tarttuvista taudeista, pakolaisvirroista tai kuivuuden aiheuttamasta nählähädästä.

VUONNA 2000 YK JULISTI VUOSITUHATTAVOITTEENSA. ONKO NIIHIN MAHDOLLISTA PÄÄSTÄ VUOTEEN 2015 MENNESSÄ?

Vuosituhatavoitteet, jotka maailmanmaat siis vuonna 2000 vuosituhatjulistuksen muodossa hyväksyivät, olivat aikanaan historiallinen saavutus. Koskaan aiemmin vastaavaa inhimilliseen kehitykseen liittyvää globaaliagendaa ei ollut yhtä laajasti jäsenmaiden toimesta hyväksytty. Lisäksi vuosituhatavoitteet

sisälsivät kehitystä mittaavia indikaattoreita sekä selkeän takarajan tavoitteen saavuttamiselle, mikä oli niin ikään uutta.

Ensimmäinen vuosituhatavoite, äärimmäisen köyhyyden puolittaminen, on itse asiassa jo onnistuttu saavuttamaan. Absoluuttisesti mitattuna äärimmäisessä köyhyydessä elävien määrä on jo nyt alle puolet vertailuvuodesta. Samoin slummien elinoloihin ja puhtaan veden saatavuuteen liittyvät alatavoitteet on saavutettu. Kehitys vaihtelee tavoitekohtaisesti ja alueittain kuitenkin merkittävästi.

Paljon on kuitenkin vielä tehtävää. Joihinkin vuosituhatavoitteisiin pääseminen tuntuu erityisen vaikealta, vaikka keinot siihen olisivatkin käsillä. Sukupuolten tasa-arvoon ja äitiysterveysteen liittyvät tavoitteet ovat tästä hyviä esimerkkejä. Monien asioiden tulisi muuttua hyvinkin ratkaisevasti, jotta odottavien äitien terveydentilaa ja naisten asemaa saataisiin maailman-

laajuisesti parannettua. Sen sijaan esimerkiksi lasten koulunkäyntiin liittyvä vuosituhatavoite on edennyt kiitettävästi; vuoden 2010 lukujen perusteella jopa 90 prosenttia lapsista pääsee aloittamaan peruskoulun, kun vielä vuonna 1991 vastaava luku oli vain 82 prosenttia.

Vuosituhatavoitteiden etenemistä esim. alueittain tai maakohtaisesti on helppo seurata verkossa. Suomen YK-liiton ylläpitämä 'maailman atlas' Globalis on tästä hyvä esimerkki. Globalisessa voi tarkastella yksittäisiä tavoitteita indikaattoreiden avulla tai vertailla kahden maan lukuja toisiinsa. Palvelu on ilmainen ja vapaasti käytettävissä osoitteessa: www.globalis.fi

Lisää Suomen YK-liitosta:

www.ykliitto.fi

Tietoa YK-järjestelmästä:

www.yk.fi

(Suomen YK-liiton ylläpitämä)



GLOBAALI ETIIKKA

SEKULAARIA ETIIKKA

Mitä on sekulaari humanismi? Onko se ateistien oma uskonto? Onko ihminen kaiken keskipiste? Näitä kysymyksiä Jouni Vilkkä pohtii seuraavassa.

Jouni Vilkkä

Sekulaari humanismi ja uskonnollisuus

Sekulaari humanismi on tieteiliseen ajatteluun ja tieteidien tuloksiin perustuva, uskonnottoman maailmankatsomus. Sekulaarin humanismin periaatteiden tärkein, nyt jo edesmennyt kehittäjä, professori Paul Kurtz keksi uudissan "eupraxofia", koska englanniksi ei ilmaisulle "maailmankatsomus" oikein ole toimivaa vastinetta. Uudissanallaan hän tarkoittaa "hyvää ja käytännöllistä viisautta". Tarkoituksena on yhdistää ilmaisuun ajatus parhaan tie-

don viisaasta ja eettisesti korkeatasoisesta käyttämisestä, sillä juuri tätä sekulaari humanismi on. Mitään abso-luuttisia moraalivaatimuksia sekulaarit humanistit eivät julista, eikä edes sekulaari humanismi itse ole supistettavissa mihinkään ikuiseen määritelmään, sillä se on tieteen tapaan avoin muutoksille.

Tieteellinen ajattelutapa on myös syynä siihen, että sekulaarit humanistit ovat uskonnottomia ateisteja. Uskonnollinen ja tieteellinen ajattelutapa ovat nimittäin perustavalla tavalla vastakkaisia. Ajattelutapojen eron V.T. Aaltonen on tiivistänyt sanomalla, että kyseessä on "kehityspyynnön ja kestävyyspyynnön vastakohta": Uskonto on perusluonteeltaan dogmaattista, perinteiden säilyttämiseen pyrkivää, sillä uskonnolliset väitteet esitetään ikuisina totuuksina. Tiede sen sijaan pyrkii muuttamaan, eikä välitä vaikka mullistaisi samalla maalaisjärkisimmätkin käsityk-

semme. Lisäksi nykyinen tieteellinen maailmankuva on selvästi ristiriitainen yleisimpien uskonnollisten käsitysten, kuten jumalia ja aineetonta sielua koskevien uskomusten kanssa. Koska tieteellisessä maailmankuvassa ei sisällä sel-laisia, ei niitä kuulu sekulaariin humanismiinkaan.

Kun sen vastustajat väittävät sekulaaria humanismia uskonnoksi, heidän väitteensä voidaan kumota jo sillä perusteella, että uskonnot yleensä ymmärretään teistisiksi – niissä esiintyy "pääosassa" jonkinlainen jumala tai useita sellaisia. Mutta vaikka tämä uskonnon kriteeri hylättäisiinkin, jäisi silti se kriteeri, että uskonnoilla on oppinsa, jotka erottavat ne toisistaan ja joita ei voi hylätä hylkäämättä samalla kyseisen uskonnon. Ne ovat siis dogmaattisia. Sekulaari humanismi on luonteeltaan täysin toisenlainen: avoin muutokselle ja muutenkin vapaamielinen; sen kannattajat eivät ole keskenään yksimielisiä monestakaan asiasta, vaan jakavat lähinnä vain saman asenteen ja ajattelutavan. Sekulaari humanismi ei myöskään supistu pelkkään ateismiin. Sen kannattajat rakentavat eettiset, poliittiset ja muut sosiaaliset tavoitteensa tieteellisen

maailmankuvan varaan, pyrkien neuvottelemalla ja kompromisseja tehden järkeviin ja toteuttamiskelpoihin ratkaisuihin. Nämä ratkaisut, kuten myös jossain määrin tavoitteet ja keinotkin, muuttuvat tieteellisen tiedon muuttuessa, eikä sekulaareja humanisteja vai-vaa vanhoillisille ihmisille tyypillinen muutosvastaisuus ja muutoksen pelko.

Sekulaarin humanismin eettiset periaatteet ja tavoitteet

Yksi luultavasti yleisimmistä harhaluuloista on sekulaarin humanismin pitäminen ihmiskeskeisenä. Se on kyl-

sen asemaan, ainakin sikäli kuin on ky-se oman ryhmämme edustajasta. Humanismin ei siis suinkaan tarvitse olla ihmiskeskeistä.

Sekulaari humanismi pyrkii kehittämään tai ainakin muotoilemaan yleisesti hyväksyttäviä eettisiä periaatteita ja tavoitteita, todellista globaalia etiikkaa. Aidon globaalin etiikan muodostamiseen ei pysty mikään kansallisia, etnisiä tai uskonnollisia rajoja piirtelevä moraaliooppi, joten mihinkään yliluonnollisiin ilmoituksiin tai perusteet-tomaan ylemmyyden tunteeseen ei voida vedota. Ainoa mahdollisuus on sekulaari humanismi, eli ihmisjärjen käyttö

Yksilötasolla sekulaari humanismi pyrkii hellenististen filosofian koulukuntien tavoin sellaisen hyvän elämän saavuttamiseen, joka olisi älyllisesti, eettisesti ja tunteellisesti tyydyttävä ja rikas. Ihmisellä pitäisi olla elämäniloa, jota ei tavoita pelkällä halvalla nautinnolla, vaan elämällä antoisaa elämää omalla tavallaan. Ihmiset tarvitsevat erilaisia asioita onnistuakseen elämässään: erilaisia haasteita, vaihtelevasti aktiivisuutta ja passiivisuutta, erilaisia nautintojen ja onnellisuuden lähteitä. Mitään kaikille yhteistä ja yleistä, "ylhäältä annettua" elämän tarkoitusta ei ole, vaan "elämän tarkoitus on elää tarkoituksellista elämää" – jokainen asettaa omat tavoitteensa ja muokkaa luovasti elämäänsä niin hyväksi kuin pystyy.

Kaikkein tärkeintä sekulaarissa humanismissa on silti hyväntahtoisuuden merkityksen ja arvon painottaminen. Voimme kehittää tätä luonteenpiirretä itsessämme ja ainakin yrittää kasvat-taa seuraavat sukupolvet omaksumaan hyväntahtoisuuden ja näkemään sen arvon.

Moraaliset perusvaatimukset Paul Kurtzin mukaan:

- rehellisyys
- luotettavuus ja lojaalisuus
- hyväntahtoisuus
- reiluus

Lisäksi tavoittelemisen arvoisia hyveitä:

- henkilökohtainen autonomia
- älykkyys
- itsehillintä ja kurinalaisuus
- itsetunto
- luovuus
- korkea motivaatio
- myönteinen asenne
- elämänilo
- terveys
- "ylitsepursuava ilo" (exuberance)

Näitä kaikkia voi ainakin jonkin verran kehittää, vaikka luonto asettaakin niille rajoja. Yhteiskunnan tulisi edistää näiden hyveiden kehittymistä, jotta sen jäsenet voisivat parhaansa mukaan ylittää itsensä ja kasvattaa itsensä näin parempia ihmisiä.

Eettisyytemme on biologinen ominaisuus

lä ihmislähtöistä – eihän meillä muutaakaan vaihtoehtoa ole – mutta ei ihmiskeskeistä muun luonnon kustannuksella, kuten jotkut luulevat. Tiede on osoittanut koko universumin yhtenäisyyden ja yhteenkuuluvuuden; me emme ole luonnon herroja,

ristiriitojen ratkaisemiseen ja ongelmien poistamiseen.

Sekulaari humanismi jatkaa Valistuksen perinnettä tavoittelemalla ihmisyksilöiden vapautumista kaikenlaisista perusteettomista ja alistavista hallinnan välineistä ja hallitsijoista, jotta

Elämän tarkoitus on elää tarkoituksellista elämää

eikä ole kukaan tai mikään muukaan, vaan kaikki oleva (meidät mukaan lukien) on samaa luontoa. On esimerkiksi vaikeaa keksiä eettistä oikeutusta muiden eläinten huonolle kohtelulle, joka ei oikeuttaisi vastaavaa kohtelua itsemme kohdalla. Eettisyytemme lienee biologinen perustaltaan: olemme laumaeläimiä ja siksi kykenemme empatiaan, ikään kuin asettumaan toi-

he voisivat toteuttaa omaa luovuuttaan maailman kansalaisina, ihmiskunnan jäsenenä. Tämä ei tarkoita välttämättä valtorakennelmien purkamista, mutta se tarkoittaa kyllä globaalin tietoisuuden ja solidaarisuuden kehittämistä. Se tarkoittaa myös kansalliset, kulttuuriset ja etniset rajat ylittävää yleisinhimillisyyttä, joka tukee esimerkiksi nämä rajat ylittävää ystävyyttä.

Kuvittaja: Unto Helo

ONKO GLOBAALI ETIIKKA MAHDOLLINEN?

Ihmisten pitäisi pystyä elämään rauhassa keskenään. Ihmisten olisi parasta oppia elämään rauhassa keskenään. Tässä kaksi globaalin etiikan muotoilua, jotka tänään tuntuvat yhtä haaveellisilta kuin aina ennenkin.

Timo Airaksinen

Kuten jo **Herakleitos** sanoo, sota on kaikkien asioiden äiti. Hän lisää: toiset se nostaa valtaan, toiset se orjuuttaa. Mitkä silloin ovat globaalin rauhan ja keskinäisen ymmärryksen mahdollisuudet? Ihminen haluaa valtaa ja pelkää orjuutusta taistellen omien päämääriensä puolesta. Taistelu ei ole tässä pelkkä metafora vaan kirjaimellinen totuus.

Suvaitsevaisuus on hyväksi, kun erilailla uskovat ihmiset joutuvat asumaan yhdessä tai ainakin rinnakkain. Tuskin kukaan uskaltaa olettaa ihmisten alkavan uskoa samalla tavalla. Uskomusten yhtenäistymisestä ei ole mitään merkkejä näkyvissä. Vanhat uskomukset saattavat hävitä, kuten muinaissuomalaiset jumaluudet **Otsosta Ukkoon**, jälkiä jättämättä. Uudet uskomukset tulevat tilalle. Monet suomalaiset uskovat **Jeesukseen**, mutta jättävät **Marian** kultin huomiotta. Pyhimyksetkään eivät vetoa meihin. Johonkin on kuitenkin mukava uskoa ja samalla voi kuulua jompaankumpaan viralliseen kirkkoomme. Uskomusten puolesta ollaan edelleen valmiita kuolemaan monessa maailman kolkassa. Tuskin moni suomalainen oman uskontonsa puolesta enää henkeään uhraisi, mutta isänmaan puolesta kyllä – tai kotilieden.

On outoa ja arvoituksellista, mistä uskomukset saavat vaatimuksensa. Globaalilla etiikalla ei ole tulevaisuutta, jos näitä vaateita ei ymmärretä, hallita ja rajoiteta. Juutalainen uskonto vaatii poikien ympärileikkausta. Tapa on vaikea karsia pois. Musliminaiset pitävät pään peitettynä, eikä tätä tapaa ole rajoitta-

minen. Esimerkkejä on rajattomasti. Ihmiset luovat itselleen symbolisen maailman, joka alkaa tuntua todellisemmalta kuin todellisuus. Tämä symbolinen maailma on normatiivinen: se vaatii toteuttamista tavalla, joka ei tunne ehtoja tai rajoituksia. Normi on ehdoton ja tämä ehdottomuus on kaiken pahan alku. Jos uskotaan, että X on lopullinen totuus ja vaaditaan X:n toteuttamista ilman ehtoja, X tuottaa motiivin tappaa ja kuolla, alistaa ja alistua, nöyrytyä ja nöyryyttää. Koska kyseessä on ehdoton käsky, mikään keskustelu, neuvottelu tai kompromissi ei käy. Tästä seuraa sovinnon ja sovittelun mahdottomuus. Globaali etiikka ei ole mahdollinen.

Esimerkki: Jeesus antoi lähetyskäskyn, jonka mukaan kirkon sanoma piti viedä kaikille kansoille. Tätä käskyä ei pidä ymmärtää ehdollisena, jolloin käännytettävien vastahakoisuus tai kärsimykset estäisivät sen toteuttamisen. Käsky sanoo, että menkää ja tehkää, ei muuta. Sitten mennään ja tehdään. Olsi lapsellista olettaa, että käännytettävien kanssa neuvoteltaisiin halukkuudesta ottaa vastaan ilosanoma Jeesuksesta. Heitä saatetaan kohdella lempeästi, erityisesti jos heillä on resursseja vastustaa käännyttäjiään.

Jos alistaminen ei ole mahdollista, on ensin puhuttava. Mikään neuvottelu ei kuitenkaan saa johtaa itse tehtävän laiminlyöntiin, se olisi mahdotonta. Odottaminen on mahdollista, mutta kun tilaisuus tulee, projekti käynnistyy uudestaan. Käsky on todellakin ehdoton. Jos käännytettävillä ei ole resursseja vastustaa, heidän on parasta kääntyä. Jos käännytettävät vastustelevalta ilman riittäviä resursseja vastustaa, heidät pakotetaan kääntymään. Espanjalaiset valloittajat polttivat atsteekkipappeja näyttääkseen kansalle heidän taikojensa voimattomuuden. Kääntyminen tehtiin helpoksi. Kaikkia kansoja ei käännytetty. Jos tarvittiin orjia, heidät julistettiin eläinten kaltaisiksi. Silloin lähetyskä-

sky ei soveltunut. Jos alkuperäisasukkaat haluttiin hävittää, kuten kävi Australiasa ja Etelä-Afrikassa, ihmisyyden kieltäminen oli edelleen mahdollista.

Globaalin etiikan luomisen ongelmana ovat juuri uskomuksiin liittyvät ehdottomat käskyt ja määräykset. Jos ne eivät sisällä lieventäviä ehtoja, miten niistä neuvotellaan? Ilman neuvottelua ei ole yhteisymmärrystä, yhteispeliä, sovintoa tai rauhaa. Kun minä vaadin ehdottomasti ja sinä vaadit ehdottomasti tilanteessa, jossa vaatimusten välillä on ristiriita, tuloksena on sota.

Mitä on tehtävissä? Tuskin mitään niin kauan kuin uskomusten vaatimukset ovat ehdottomia. Vasta kun niihin sisältyy ehtoja, neuvottelu on mahdollista. Neuvottelut saattavat olla vaikeita, mutta neuvottelu on kuitenkin rauhan ainoa tae. Taloudellisista eduista on taisteltu monesti kuolemaan asti. Taloudellisista eduista on kuitenkin aina mahdollista neuvotella, koska niihin ei liity mitään ehdottomia vaatimuksia. Kun puhutaan hinnoista, niistä on mahdollista sopia siten, että kumpikin neuvotteluosapuoli on tyytyväinen. Demokraattinen politiikka vaatii neuvotteluja, sovittelua ja kompromisseja kaikilta osapuolilta. Siinä on demokratian menestyksen salaisuus. Mikään ei ole liian pyhää kompromissien tekemisen esteenä. Silti ihmisillä on vahva vakaumus ehdottomien arvojen olemassaolon puolesta – niistä ei neuvotella. Kaikesta on pakko neuvotella ja sopia, ellei halua sotia.

Entä jos toinen osapuoli ei kunnioita ihmisarvoa? Pitäkö siitakin neuvotella ja sopia kompromisseista? Tuskin kukaan moraalisesti vastuunalainen ihminen haluaa sitä tehdä. Jos toinen edelleen vaatii ihmisarvoa loukkaavien uskomusten toteuttamista, sitten on so-dittava. Juuri tämä on ongelma. Ihmisten uskomukset ovat mitä ovat, usein järjettömiä, loukkaavia ja inhottavia, kaiken sovittelun tuolla puolen. Optimisti väittää, että kaikki uskomukset ovat kohtuullistettavissa ja järkipäis-tettävissä – siis soviteltavissa yhteen. Pessimisti pitää ihmisen itsepäistä irrati-naalisuutta faktana.

*Timo Airaksinen
Professor
Moral and Social Philosophy
University of Helsinki*



”
**Jos vaatimukset ovat
ristiriitaiset,
tuloksena on sota.**

MYSTIIKKAA VAI EI?

Anna Kontula on kirjoittanut kirjan uskosta ja uskonnosta. Kirjan nimi on *Mistä ei voi puhua. Otsikko jo antaa ymmärtää, että on asioita, joista ei voi puhua.*

Rauni Tenhovuori

Aнна Kontulan ”Mistä ei voi puhua” on kirjoitettu keskustelun muotoon. Keskustelijoina on kaksi naista, Asta ja Saara. Asta on Saaran täti, jonka luona Saara vietti paljon aikaa lapsena, kun hänen äitinsä oli töiden vuoksi paljon poissa kotoa.

Kun kirja alkaa, Astan ja Saaran edellisestä tapaamisesta on vuosia. Asta on jossakin vaiheessa antanut Saarelle lahjaksi ikonin, jonka tämä on nyt päättänyt palauttaa, koska uskonnottomana hänelle ikoni ei merkitse mitään. Tästä keskustelu alkaa.

Asta on uskovaainen ja Saara ateisti. Keskustelussa Saara on kuitenkin enemmän kuuntelijan roolissa ja toisaalta viemässä tarinaa eteenpäin. Asta alkaa kertoa Saarelle nuoruuden kokemuksestaan, jota hän nimittää mystiseksi, koska se oli tullut täysin yllättäen ja odottamatta ja jota hän ei ollut osannut selittää. Miettiessään tätä kokemusta hän oli lopulta päätenyt antamaan sille uskonnollisen selityksen ja alkanut sen jälkeen omistautua uskonnollisille kysymyksille. Hän oli kuitenkin tuntenut, että kokemus on ollut asia, josta ei voi puhua. Nyt hän on päättänyt avautua Saarelle ja kertoa tästä kokemuksesta ja siitä, miten se on hänen elämäänsä vaikuttanut.

Kirjan tarkoituksena on ollut ilmeisesti kertoa, että ateisti tai ihminen, jolla ei ole ollut vastaavanlaisia voimakkaita kokemuksia kuin Astalla, ei voi koskaan ymmärtää tällaisia ns. mystisiä kokemuksia. Siinä mielessä niistä ei voi puhua. Ne jäävät aina mysteereiksi, joita ei voi selittää järjellä. Tässä ei sinänsä ole mitään uutta. Näinhän uskovaiset aina puolustavat uskoaan: sitä ei voi järjellä ymmärtää eikä selittää. Heidän arvomaailmassaan mystinen kokemus on aina suurempaa ja syvällisempää kuin

järkijäätelu, joka mielletään ilmeisesti liian tavalliseksi ja arkipäiväiseksi.

Keskustelu kahden erilaisen näkemys välillä voisi olla kiinnostava ja kiitollinen lähtökohta kirjalle; tässä teoksessa idea ei vain ole kovin hyvin toteutunut. Saara, joka edustaa kirjassa uskonnottomuutta, on jotenkin ponneeton mielialteissaan, ikään kuin hänen pitäisi Astan edessä hävetä ajatuksiaan. Hänen on omaksumunut sen kannan, että mystinen kokemus on kaiken järjeen perustuvan analysoinnin yläpuolella ja ulottumattomissa. Astan pohdinnat taas menevät ajoittain niin monipolvisiksi, että uskottavuus kärsii; on vaikeaa kuvitella tavallista ihmistä pohtimassa näin teoreettisesti uskonasioita puhumattakaan siitä, että niiden mukaan voisi elää. Yleisvaikutelma kirjasta jää latteaksi ja mitäänsanomattomaksi, lähinnä Astan uskonnollisuuden puolustuspuheeksi. Keskustelusta puuttuu jännite.



Kiinnostavampi lähtökohta olisi ollut pohtia, onko tosiaan niin, että mystiseksi sanotuista kokemuksista ei voi puhua ja olisiko niille sittenkin mahdollista löytää järjeenkäypä selitys, esimerkiksi ihmisen senhetkisestä mielen tilasta, iästä, ympärillä vallitsevasta uskonnollisesta ilmapiiristä, hyväksytyksi tulemisen tarpeesta, itsensä merkitykselliseksi kokemisen tarpeesta jne., joista voisi puhua siinä kuin mistä tahansa asiasta. Kun tunnekokemus on voimakas, siitä puhuminen voi olla vaikeaa, varsinkin, jos kokemus halutaan tulkita mystiseksi ja selittämättömäksi, jolloin kaikki järjelliset tulkinnat koetaan vääriksi tai kokemuksen merkityksellisyyden mitätöinniksi. Kysymys ei siis ehkä lopulta olekaan siitä, että kokemuksesta ei voisi puhua vaan siitä, että siitä ei haluta puhua.

Tällaisesta pohdinnasta olisi voinut syntyä kiinnostavampaa ja terävämpää analyysia väheksymättä kuitenkaan kenkään henkilökohtaisia kokemuksia, jotka epäilemättä ovat tärkeitä ja joilla voi olla suuri vaikutus ihmisen ajatteluun ja elämään.



KARKKILAN YHDISTYS OMILLE TEILLEEN – lehti haastatteli

Karkkilan Vapaa-ajattelijat ry erosi liitosta 14.4.2013. Lehti kävi haastattelemassa karkkilalaisia eron syistä.

Lasse Pylkki

Paikalla Karkkila yhdistyksen sihteerin kotona kahvipöydän ääressä leppoisisissa merkeissä, toisinaan ääntään korottaen, olivat yhdistyksen puheenjohtaja **Jorma Snellman, Erkki Hohenthal**, yhdistyksen sihteeri

Ulla Kindstedt, Oiva Niskanen ja Timo I Vasama, kaikki Karkkilan vapaaajattelijoiden hallituksen jäseniä.

MITKÄ OVAT TÄRKEIMMÄT SYYT, JOTKA JOHTIVAT EROON?

Erosimme pitkän pohdinnan tuloksena liitosta vakavan luottamuspuolan vuoksi – semminkin, kun yhdistyksemme on vuosikymmeniä ollut liiton vahvimpia ja suurimpia yhdistyksiä, mutta tuli liittokokouksessa epädemokraattisin keinoin junttalistalla uloskirjatuksi liiton hallinnosta. Valinnan seurauksena vaikutusvaltaa vaille jäivät naiset ja ikäryhmältään nykyjohdolle sopimattomat, siis liian vanhat vapaa-ajattelijat. Emme hyväksy ikärasismia, on sopimatonta ja rumaa haukkua meitä hautausmaalaisiksi. Vastustamme kaikenlaista autoritaarista toimintaa.

LIITTOHALLITUSTA TÄYDENNETTIIN JUURI ÄSKEN VARAJÄSENELLÄ. EHDOITTEKO SIIHEN KARKKILALAISIA?

Emme, emme lainkaan tienneet, että liittohallituksesta oli joku eronnut. On normaalia, että jäseniin otetaan yhteyttä, kun tarvetta siihen on. Liittohallituksen täydennysasiassa tarvetta olisi ollut. Tässä onkin toinen keskeinen syy eroa-

miseemme. Nykyinen johto ei ole katsonut tarpeelliseksi olla yhteydessä jäseniinsä, tiedottaa asioista. Ainakin me Karkkilan jäsenet olemme täydellisessä pimeydessä siitä, mitä liitossa puuhataan. Koemme, että meistä jäsenistä ei ole haluttu huolehtia. Jäseniä pitää kunnioittaa, ja kunnioituksen pitää olla molemminpuolista. Jos toista ei kunnioiteta, toisenkin kunnioitus loppuu. Myös kunniapuheenjohtajaa, joka aikanaan teki valtavan määrän pyyteetöntä työtä, täytyy kunnioittaa ja joskus kuullakin.

Liitossa asioita hoidetaan uudella tekniikalla. Siinä ei oteta huomioon, että joukossa on paljon vanhempaa porukkaa, joka ei aina ole sinut tekniikan kanssa. Tämä väki on silti aikanaan tehnyt liiton pohjatyön. Kyllä uusi tekniikka ja uudet tavoitteet ovat hyviä, mutta historiaa ja aiemmin tehtyä työtäkin täytyy kunnioittaa. Vanhojakin täytyy kuunnella, muttei välttämättä tehdä niin kuin he haluavat. Miksi tiedottaminen on ollut niin huonoa? Miksi ei haluta tiedottaa ja olla yhteydessä? Järjestö, joka unohtaa jäsenensä - ja oman historiansa, eli kuten liiton edellinen puheenjohtaja sanoi, ”nuo hörhöt” - joutuu kärsimään siitä, kun perusta pettää.

VARSINAINEN TYÖ LIITOSSA TEHDÄÄN RYHMISSÄ, JOIHIN JOKAINEN ON Tervetullut. Oletteko mukana niissä?

Emme. Kuten totesimme, olemme olleet pimeydessä siitä, mitä liitossa tapahtuu. Ei ole kiva, että ensin suljetaan pois päätöksenteosta ja sitten sanotaan, että voitte kyllä tulla leikkimään kanssamme, mutta ette päättämään. Se on loukkaavaa.

YHDISTYSTEN JÄSENET SAAVAT LEHDEN JA YHDISTYKSET AINA AJOIN JÄSENKIRJEEN JA AINA UUDEN LEHDEN ILMESTYTTYÄ PAKETIN NIITÄ VAPAASEEN LEVITYKSEEN. JA SILLOIN TÄLLÖIN TIEDOTTEITA SÄHKÖPOSTITSE. MITEN YHTEYDENPITO JÄSENYHDISTYKSIIN OLISI MIELESTÄNNE PITÄNYT HOITAA?

Kuten jo totesimme, ei niin teknisesti. Kaipaamme yhteydenpitoa myös vanhoilla konsteilla. Jäsenistä pitää huolehtia ja olla yhteydessä aina, kun on asiaa. Esimerkiksi kun Karkkila teki Lahden kokoukseen liittokokousaloitteen valtion ja kirkon erottamiseksi toisistaan, Karkkilaan ei asiasta ole sen jälkeen ollut lainkaan yhteydessä eikä asian mahdollisesta valmistelusta liittohallituksessa informoitu yhdistyksiä.

KOETTE SIIS, ETTÄ LIITTOHALLITUS EI OLE TEHNYT JUURI MITÄÄN?

Niin, ainakaan meille saakka tietoa ei toiminnasta ole juuri tullut. On paljon tekemätöntä työtä: valtion ja kirkon ero, sotilaspapisto, vankilapapisto, pakollinen uskonnonopetus. Vapaa-ajattelijat sen sijaan tuntuvat haukkuvan toinen toisiaan enemmän kuin kirkolliset piirit.

JOTAKIN LIITTO ON KUITENKIN TEHNYT: UUSI OHJELMA, UUSITTU LEHTI, UUSI LOGO, UUSIA ESITTEITÄ, USEI-



TA LAUSUNTOJA JA KANNANOTTOJA, OSALLISTUMINEN EDUCA-MESSUILE, TALOUS ON KUNNOSSA, SAMOIN REM-PALLAAN OLLUT OMAISUUDENHOI-TO, TOIMISTO REMONTOITU KOKO-USTILAKSI, JOTA LIITON YHTEISTYÖ-KUMPPANITKIN KÄYTTÄVÄT, JA MONI-TOIMIKONE, JOLLA VOIDAAN PAINAA MM. YHDISTYSTEN LEHTIÄ OMAKUS-TANNUSHINTAAN. NÄISTÄ KAIKISTA JA MONESTA MUUSTA ON OLLUT TIE-TOA LIITON LEHDESSÄ JA JÄSENTIE-DOTTEESSA.

MITÄ KARKKILAN YHDISTYS NYT AI-KOO TEHDÄ, KUN SE ON OMIILLAAN? Eletään jumalattomasti entisen malliin. Meillä toimintaa on runsaasti, harki-taan todellisten toimien tekemistä, esim. ajetaan kirkon ja valtion erottamista, hankitaan kotimaisia mutta myös kan-sainvälisiä suhteita, joissa meillä on ko-kemusta. Talouskin on kunnossa ja oma,

iso hautausmaa, jonka hoitamisessa riit-tää puuhaa.

LIITOLLA ON UUSI SUUNTA: EI PAR-JATA USKONTOJA (KRITISOIDAAN KYLLÄKIN), VAAN AJETAAN TUN-NUSTUKSETTOMUUTTA, ELI ETTÄ VALTIO JA KUNTA EIVÄT HARJOITA EIVÄTKÄ EDISTÄ USKONTOA. POH-DITTAVANA ON KANSALAISALOIT-TEEN TEKEMINEN VALTION JA KIR-KON EROSTA. MIKÄ ON KARKKILAN SUUNTA?

Niin, uskonnoton toiminta liitossa on hiipunut. Meillä on toisenlainen suunta. Hoidamme asioita demokraattisesti, ka-vahdamme autoritaarisuutta, emme tu-puta jäsenyyttä emmekä junttaa, vaika nykyisin ihmiset eivät olekaan niin kiinnostuneita periaatteellisista asioista kuin aikaisemmin – ja elämme ja ope-tamme muitakin elämään jumalatto-masti. Se on meidän suuntamme.

MITEN AIOTTE AJAA VAPAA-AJATTE-LUA TÄSTÄ ETEENPÄIN VALTAKUN-NALLISESTI?

Tulemme harkitsemaan, miten verkos-toidumme.

LEHTI TOIVOTTA KARKKI-LAN YHDISTYKSELLE MENESTYSTÄ SEN VALITSEMALLA TIELLÄ KOH-TI TAVOITTEITA, JOTKA KAIKES-TA HUOLIMATTA OVAT KUMMAL-LEKIN YHTEISIÄ: KIRKON JA VAL-TION ERO ELI TUNNUSTUKSETTO-MUUS JA USKONNOTON KULTTUURI.

Tämä on viimeinen Vapaa Ajatte-lija -lehti, jonka Karkkilan vapaa-ajattelijoiden jäsenet saavat jä-senetuna Vapaa-ajattelijain liitolta. Lehti tulee, jos henkilö on jäsenenä jossain toisessa liiton jäsenyhdistyk-sessä.

YHDENVERTAISUUDEN JA VAPAUDEN PUOLESTA

Esa Ylikoski

Yhdenvertaisuus ja syrjimättö-myys ihmisoi-keutena ja pe-rusoikeutena (Perustuslain 6 §) on luon-teeltaan nimen-omaan oikeus johonkin. Julki-sen vallan, val-tion ja kunnan erityisenä vel-vollisuutena on omassa toiminnassaan paitsi noudattaa sitä itse myös edistää sen toteutumista (Perustuslain 22 §). ”Positiivisen erityiskohtelun” mahdol-lisuus on tiukasti rajattu heikommassa asemassa olevan vähemmistön tukemi-seen, joten se ei oikeuta vahvassa ase-massa olevan enemmistön etuoikeuk-sia. Uskonnon ja omantunnon vapaus ihmisoikeutena ja perusoikeutena (Pe-rustuslain 11 §) on puolestaan luon-teeltaan vapausoikeus, vapaus osallis-tua, liittyä, harjoittaa jotain tai vapaus olla osallistumatta, liittymättä, harjoit-

tamatta. Julkisen vallan, valtion ja kun-nan velvollisuus on huolehtia, että tämä vapaus toteutuu, että ihmiset ja yhteisöt voivat toimia. Julkisen vallan tehtävänä ei kuitenkaan ole itse organisoida us-konnon harjoittamista.

Loppukevään 2013 aikana Vapaa-ajattelijain liitto on antanut useita us-konnottomien ihmisoikeuksien ke-hittämiseen tähtäviä kannanilmaisu-omaan oikeus johonkin. Julki-sen vallan, val-tion ja kunnan erityisenä vel-vollisuutena on omassa toiminnassaan paitsi noudattaa sitä itse myös edistää sen toteutumista (Perustuslain 22 §). ”Positiivisen erityiskohtelun” mahdol-lisuus on tiukasti rajattu heikommassa asemassa olevan vähemmistön tukemi-seen, joten se ei oikeuta vahvassa ase-massa olevan enemmistön etuoikeuk-sia. Uskonnon ja omantunnon vapaus ihmisoikeutena ja perusoikeutena (Pe-rustuslain 11 §) on puolestaan luon-teeltaan vapausoikeus, vapaus osallis-tua, liittyä, harjoittaa jotain tai vapaus olla osallistumatta, liittymättä, harjoit-

Lausunnossaan Sisäasiainministeri-ölle Maahanmuuton tulevaisuus 2020 -työryhmän ehdotuksen johdosta liitto korosti maahanmuuttajien vastaanoto- ja kotouttamistyössä tarvittavan ihmisten kohtelua yksilöllisesti eikä läh-tömaan vallitsevan kulttuuritaustan ja

valtauskonnon stereotyyppien pohjal-ta. Ihmisoikeuskasvatuksessa tulee ker-toa yhdenvertaisuudesta uskontojen ja vakaumusten suhteen sekä ajatuksen ja omantunnon vapaudesta, johon kuuluu myös vapaus olla osallistumatta uskon-non harjoittamiseen sekä vapaus erota uskonnollisesta yhdyskunnasta. Kotout-tamiseen ei kuulu velvollisuus osallistua luterilaiseen uskonnon harjoittamiseen (jumalanpalvelukset, uskonnolliset päi-vänavaukset), jos sellaista järjestettäisiin koulussa tai päivähoitossa. Lapsilla tu-lee olla mahdollisuus elämäkatsomus-tiedon opetukseen.

Kuntalain uudistamista valmistel-laan parhaillaan. Liiton evästy siihen säädösvalmistelutyöhön voidaan lau-sunnossamme pelkistää oikeastaan seuraavaan: Kunnan koko toiminnan tulee olla uskonnollisesti tunnustuk-setonta.

Perustelut sille tulevat yhtäältä Pe-rustuslain 6 §:n yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden periaatteesta se-kä vastaavasta Euroopan ihmisoikeus-sopimuksesta. Samoin tietysti viittam-me Perustuslain 22 §:ään valtion vel-vollisuudesta edistää perusoikeuksien toteutumista. Toisaalta viittaamme us-konnon ja omantunnon vapauteen (Pe-rustuslaki 11 §) ja vastaavaan ihmisoike-ussopimukseen - sekä sitä tulkitsevaan Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen päätöksiin. Lisäksi viittaamme apulais-oikeuskansleri Mikko Puumalaisen kä-

räjäjumalanpalveluksista luopumista koskevaan päätökseen, jossa hän toteaa perusoikeuksien käyvän perinnesyiden edellä (17.1.2012).

”Kunta irti kirkosta - kirkko irti kun-nasta” -ajatuksen hyväksyminen ei edel-lytä kirkon tai uskonnon vastustamisa. Voisi myös puhua kirkon ja kunnan keskittymisestä omiin tehtäviinsä. Tar-koituksenahan sillä lakitsemennyksel-lä ei ole estää ihmisiä, perheitä, yhteisö-

sen mukaan ”perusoikeuksien turvaa-minen menee perinnesyiden edelle”.

Tästä asiasta olemme tehneet esityk-siä myös perusopetuksen opetussuun-nitelman valmistelijoille. Peruskoulun opetussuunnitelmatyö on tällä hetkel-lä ainekohtaisten perusteiden valmis-telussa. Elämäkatsomustiedon ope-tuksen perusteista on lupa odottaa hy-vää. Positiivista on myös yhteiskunta-opin opetuksen lisääntyminen kahdella

Korostamme ihmisten yhdenvertais-ta kohtelua uskontojen ja vakaumusten suhteen nyt erityisesti valtion ja kunnan toiminnassa. Jos jokin uskonnollinen yhdyskunta omassa uskonnonharjoit-tamisessaan syrjii esimerkiksi naisia tai homoseksuaaleja, se on enemmän tuon yhdyskunnan jäsenten sisäinen asia sil-lä edellytyksellä, että kaikilla on vapaus erota moisesta syrjivästä uskonnollises-ta yhdyskunnasta.



Koulusäädöksissä onkin jo kirjattuna, että ”opetus on uskonnollisesti tunnustuksetonta ja poliittisesti sitoutumatonta”.

ja ja seurakuntia harjoittamasta uskon-toaan. Julkisen vallanhan tulee päinvas-toin turvata uskonnon harjoittamisen vapaus. Kysymys on vain siitä, että va-paus uskonnon harjoittamiseen ei mi-tenkään edellytä ja oikeuta sitä, että mo-nin eri tavoin ajattelevien ihmisten yh-teinen kunta alistettaisiin yhden uskon-non harjoittamisen järjestäjäksi.

Koulusäädöksissä kuten Perusope-tuksen perusteissa ja tuntijaossa onkin jo kirjattuna, että ”opetus on uskon-nollisesti tunnustuksetonta ja poliitti-sesti sitoutumatonta”. Tämä on sinän-sä, päällisin puolin aivan hyvin sanot-tu. Siinä on kuitenkin asiaan tarkem-min tuntemattomalle yllättävä puute, jonka kyseenalainen tulkinta aiheuttaa suoranaisten yhdenvertaisuusongelman. Nimittäin koulun muuhun toimintaan kuin opetukseen onkin laajasti katsot-tu voivan kuulua uskonnon harjoitta-mista (jumalanpalvelukset, seurakun-tien uskonnolliset päivänavaukset kou-luissa).

Tällainen tulkinta ilmentää perusoi-keudellisesti suorastaan skandaalimaista kikkailua. Koulun päätehtävä on ope-tus ja kasvat, ja jos sen tulee olla us-konnollisesti tunnustuksetonta, miten voidaan sallia, että sen ulkopuoliseen toimintaan kuitenkin ympätään yhden uskonnon harjoittamista. Pragmaat-tisissa perusteluissa viitataan yhä usein perinteeseen pykälän sijaan. Kui-tenkin apulaisoikeuskanslerin päätök-

vuosiviikkotunnilla, toinen luokilla 4-6 ja toinen luokilla 7-9 sekä uusi aikare-surssi teemapäivien järjestämiseen luo-killä 7-9.

Uutena kannanottoa vaativana ajan-kohtaisena asiana on nyt lukion tuntija-ko ja opetuksen perusteet. Liiton selkeä kanta on, että mikäli uskonnon ja elä-mänkatsomustiedon oppiaineet säily-vät suurin piirtein nykyisellään, elämän-katsomustieto tulee ehdottomasti saada kaikille vapaasti valittavaksi. Elämän-katsomustiedon eli et:n täyskielto kirk-koon kuuluvilta lukiolaisilta eli holhoa-va pakkouskonto, (”et mene”) alkaa ola suorastaan skandaalimaista. Myös lu-kioiden koko toiminta eikä vain opetus on tarpeen säätää uskonnollisesti tun-nustuksettomaksi ja puoluepoliittises-ti sitoutumattomaksi, kun kerran muu ei auta.

Yhdenvertaisuuslakiin liittyvät kan-nanottomme liittyvät edellä esitettyyn ongelmakenttään. Myönteistä on lain soveltamisalan laajentaminen. On jäl-leen välttämätöntä korostaa, että yh-denvertaisuuteen ja syrjimättömyyteen ei kuulu se, että valtion ja kunnan toi-minnassa yksi vahvassa enemmistö-asemassa oleva uskonnollinen yhdys-kunta, evankelis-luterilainen kirkko saa voimakkaan ”positiivisen erityiskohte-lun”, joka perusoikeudellisesti pitäisi olla mahdollista vain syrjityssä asemassa olleen vähemmistöryhmän aseman pa-rantamiseen.

Evankelis-luterilainen kirkko pitää kynsin hampain kiinni epäreiluista etu-oikeuksistaan valtion ja kuntien toimin-nassa. Painostuksellaan se pitää kansan-edustajia ja kunnanisiä ”herran nuhtees-sa” niin, että perinteiseen tilanteeseen ei uskalleta tehdä muutoksia, jolloin ihmisten yhdenvertaisuutta uskonto-jen ja vakaumusten suhteen ei toteute-ta perusoikeussäädösten kehittämisestä huolimatta. Syyllinen tilanteeseen on kuitenkin poliittikkokunta, joka ei us-kalla noudattaa ja toimeenpanna perus-tuslakia, eikä niinkään itse kirkko, joka periaatteessa on yksityisoikeudellinen laffa, vaikka sille onkin annettu julkis-oikeudellinen asema. Kirkko vain nou-dattaa lähetyksensä ”menkää ja teh-kää kaikki”. Sillä uholla se on alistanut kunnat ja valtionkin alamaisekseen niin että uskonnon harjoittaminen on ”so-sialisoitu” koulujen ja päiväkotien teh-täväksi. On enemmän paimenen kuin suden vika, jos susi syö lampaita, kos-ka susi tekee vain luontonsa mukaan. Vapaa-ajattelijain Liitto ry edistää toi-minnallaan kaikkien ihmisten uskon-nosta ja vakaumuksesta riippumatonta yhdenvertaisuutta eli syrjimättömyy-tä kohtelua käytännössä sekä uskonnon ja omantunnon vapautta, joka koskee pait-si uskonnollisia ihmisiä myös ateisteja, agnostikkoja, skeptikkoja ja uskontojen suhteen välinpitämättömiä (käyttäkse-ni Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ilmausta).

- Pääsihteerin palsta -

Uskontokritiikkiä ja ihmisoikeustyötä

Esa Ylikoski

Lehtemme viime numerossa totesin, että liiton toiminta ja kannanotot ovat viime aikoina painottuneet uskonnottomien katsomuksellisten ihmisoikeuksien ja käytännön oikeusturvan edistämiseen valtion ja kunnan toiminnassa. Otin kantaa sen puolesta, että tämän rinnalla tarvitaan edelleen ja viimeaikaisista enemmän myös uskontokritiikkiä. Sen olisi kuitenkin hyvä olla enemmän keskustelua kuin järjestöjen virallisia lausumia.

Kun moni henkilökohtaisesti havahtuu aina uudestaan siihen ab-

surdiuteen, että hei, valtiovaltamme ja kunnat nostavat yhä edelleen omituiselle jalustalle yhden uskonnon aivan omituisia oppeja, joilla ei ole mitään asiallisia perusteluja, motivaatio myös poliittisella puolella uskonnottomien ihmisoikeuksien edistämiseen saa puhtia.

Uskontokritiikkiä on paikallaan esittää sekä uskontoakohtaisesti että myös joihinkin uskontoihin yhdellä kerralla suuntautuen. Jälkimmäinen sopii erityisen hyvin ns. kirjan uskontoihin eli juutalaisuuteen, kristinuskon ja islamilaisuuden pääsuuntauksiin.

Uskonnot nojautuvat jonkun ”pyhän kirjan” sanaan, dogmeihin, ”ikäikäisiin totuuksiin”. Elämä ja tiede ovat sen sijaan muuttuvia, kehittyviä. Tarvitaan avointa tutkimista ja kehittämistä, luovuutta ja innovaatioita. Uskonto on jarrumiehen roolissa.

Uskonnot lupaavat jopa ”iankaikkista elämää”, vaikka tähdet ja tähtisumut-

kin ovat ajallisia. Ja luterilaisuus lupaa pahat teot anteeksi ilman että tarvitsee pyytää anteeksi siltä jota vastaan on rikkonut. Toisaalta kristinoppi pelottelee kuolemalla kuoleamisen jälkeistä joskus tapahtuvaa herättämistä viimeiselle tuomiolle, jossa tapahtuu ihmisten mustavalkoisen dualistinen jako kahteen, helvettiin tai paratiisiin. Asiaan ”iankaikkisuuden” virtuaalimaailmassa ei vaikuta, että täällä oikeassa elämässä, reaali maailmassa on harmaan eri sävyjä sekä kaikkia sateenkaaren värejä.

On tietenkin positiivista, että kirkon oman, 5000 hengen otokseen perustuvan haastattelututkimuksen mukaan vain 27 % ihmisistä uskoo kristinuskon opetuksen mukaiseen jumalaan. Kirkon työntekijöistäkin vain noin puolet uskoo kristilliseen uskontunnustukseen sananmukaisesti. Kuitenkin myös opin vain vertauskuvallisesti uskovat tuntuivat pitävän voimakkaasti kiinni kirkon

Esa Ylikoski



Kirkon työntekijöistä vain puolet uskoo uskontunnustukseen.

etuoikeuksista yhteiskunnassamme, mikä käytännössä sisältää myös oppien totena julistamisesta ja juurruttamisesta pikkulapsille ja koululaisille pakouskonnonopetuksen sekä uskonnonharjoittamisen kautta. No, onhan 27 prosentin vähemmistö vähemmistönä suuri, mutta toisaalta, kun meitä kirkkoon kuulumattomia on toistaiseksi jo noin neljäsosa, sen määrän pienuudella perustellaan luterilaisen

menomaan sekulaariin, uskonnoista vapautuvan ajattelun ja kulttuurin satoa.

Ihmisten seksuaalisuutta, parisuhteita ja lisääntymisterveyttä halutaan kontrolloida ja säännellä uskonnollisten instituutioiden toimesta. Katolinen kirkko ja monet protestanttiset kirkot kampanjoivat voimakkaasti syntyvyyden säännöstelyä ja ehkäisyvälineiden käyttöä vastaan. Siihen on taivutettu ja taipunut myös valtioita.



Uskonto on kehityksen jarrumies.

”enemmistön” kirkon etuoikeusasmaa. Se on hassu perustelu, koska perusoikeudet, ihmisoikeudet on säädetty juuri siksi, että myös vähemmistöillä on ihmisoikeuksia.

Kirjan uskontoja on levitetty miekalla ja tuliasein tappamalla ja ihmisiä alistamalla. Samalla on kansojen kulttuuriperintöä tuhottu usein järjestelmällisesti ja juurta jaksain. Niin uskontojen väliset kuin saman uskonnon eri lahkosten väliset oppi- ja etuoikeusriidat kytkeytyvät moniin menneisiin ja nykyisiin sotiin, niin valtioiden välisiin kuin sisällissotiin eri väestöryhmien välillä.

Uskonnot ovat jarruttaneet ihmisoikeuksien ja tieteen kehittymistä. Sosiaalinen ja kulttuurinen edistys on ni-

Myös evankelis-luterilaisen kirkon ”opetuksen” mukaan seksi ja yhdessä asuminen kuuluu vain avioliittoon. Kuitenkin seurustelu, myös seksuaalinen tutustuminen on fiksua jo ennen parin yhteen muuttamista, ns. seurusteluvaiheessa. Avioliittokin on kirkon ”opetuksen” vastainen, vaikka sekulaarin järjen ja etiikan mukaan yhdessä asuminen voi olla oikein fiksu ratkaisu - riippumatta siitä onko aikeena tai ei joskus myös juridisen avioliiton solmiminen. Uskonnotoman etiikan ja järjen ero kirkon ”opetuksen” on selvä.

Ehkä Suomen ev.lut. kirkossa ei enää jakseta tai uskalleta niin avoimesti meuhkata avioliittoa vastaan. Kansa on jaloillaan äänestänyt sekulaarin järjen ja

etiikan käytön puolesta. Seksi jo seurusteluvaiheessa ja avioliitto on todettu fiksuksi sekä silloin kun on aikeita aviosta että silloinkin kun avioaietta ei ole.

Kirkossa ei kuitenkaan ole jaksettu muuttaa itse ”opetusta” tältä osin. Sitä paitsi pikkulapsille ja nuorille kyllä yleensä yhä opetetaan virallisen ”opetuksen” mukaan. Samoin rippikouluissa. Tämä ei voi olla aiheuttamatta hämminkiä ja turhaa syyllisyyden tunnetta. Onhan luterilaisilla piispoilla ”varovaisen kielteinen kanta” itsetyydytykseenkin.

Luterilaista kirkkoa suuremmissa kirkkoissa, katolisissa ja ortodoksisissa, tätä ”opetusta” jaksetaan julistaa tulusemmin. Samoin islamilaisessa maailmassa avioliiton ulkopuolisia suhteita rajoitetaan ankarasti tai äärimmäisen ankarasti, jopa julman kuolemantuomion uhalla. Aborttia vastustetaan uskonnollisin perustein. Myös ehkäisyn, syntyvyyden säännöstelyn käyttöä vastaan taistellaan totisesti uskonnolliselta pohjalta. Pahimmin sen sana tehoaa paikoin Afrikassa. Ankaraa on myös suhtautuminen homoseksuaalisuuteen ja homojen yhdenvertaisia ihmisoikeuksia vastaan.

Uskontoa voi arvioida kriittisesti niin filosofiselta, elämäntarkoitukselta, eettiseltä ja yhteiskuntapoliittiselta kannalta. Nyky-Suomessa tässä arvioinnissa on hyvä pitää mielessä myös globaali ulottuvuus. Onhan esimerkiksi aivan sietämätöntä, että yli 10 maassa islamin uskosta luopumisesta on säädetty kuolemantuomio. Samoin ankarasti on sanktioitu ateismin julkinen esilletuonti.

Tässä tullaankin uskontokritiikistä takaisin myös ihmisoikeuksiin ja yhteiskunnalliseen toimintaan. Meidän on syytä vaatia ja paimentaa, että virallinen Suomi ulkopoliitikassaan pyrkii määrätietoisesti edistämään myös uskonnottomien katsomusvapautta kaikilla foorumeilla, kuuluaan ajatuksen, vakaumuksen ja uskonnon vapaus perustaviin ihmisoikeuksiin. Tällainen kannanilmaisumme on Ulkoasiainministeriön tänä keväänä toimitettukin. Luonnollisesti liittona annamme kannanottoja ja lausuntoja myös uskonnottomien yhdenvertaisen kohtelun ja katsomusvapauden edistämiseksi Suomessa.

Puhuja-, hautausmaa-, yhdistys- ym. avustuksia

- Liittohallitus on kevään kokouksissaan myöntänyt. ns. puhujakorvauksia yhteensä kuudelle anojalle.
- Puhujakorvauksia myönnetään anomuksesta perheille näiden käyttäessä Pro-Seremonioiden tai jäsenyhdistysten uskonottomia juhlapuhujia hautaus-, hää- ja nimiaistilaisuuksissa. Korvauksia haetaan lomakkeella, jota saa mm. itse puhujalta, liiton sivustolta (Palvelut – Juhlapalvelut), Pro-Seremonioiden sivustolta ja pyytämällä liiton toimistolta. Tuen enimmäismäärä on tällä hetkellä 200 euroa. Myös tilaisuuksien yhteydessä olleista musiikkiesityksistä aiheutuneita kuluja voidaan korvata, samoin puhujien matkakuluja alueilla, joilla matkat ovat pitkiä.
- Yhdelle jäsenyhdistykselle myönnettiin anomuksesta apuraha tunnustuksettoman hautausmaan tavanomaista suurempiin talvihoitokuluihin. Liitto myöntää apurahaa yleensä hautausmaiden perusrannuksiin.
- Liittohallitus on päättänyt avustaa pakkouskonto.fi -projektiin (VATary) liittyvää mainoskampanjaa (sosiaalinen media ja TV).
- Suomen Humanistiliitto ry:lle on myönnetty avustusta sen lehden painatusta ja postitusta varten.

Liiton taloudenhoitaja

Liiton uutena taloudenhoitaja on liittohallituksen päätöksellä vuoden 2012 alusta lukien toiminut liiton projekti-koordinaattori **Jouni Vilkkä**.

Annettuja tiedotteita, kannanottoja, lausuntoja

- Tasa-arvoiseen avioliittolakiin liittyvä kannanotto/tiedotus: Uskonto ei sovi lainsäädännön pohjaksi (21.3.2013)
- ET:n reaaliokoe sähköiseen kokeiluun. Suomen Humanistiliitto ry ja Vapaa-ajattelijain Liitto ry ovat ehdottaneet opetus- ja kulttuuriministeriölle, että elämäntietomustieto otetaan mukaan kokeiluun, jossa ylioppilastutkinnon

eräissä kokeissa kokeillaan sähköistä tietö- ja viestintätekniikkaa. (15.4.2013)

- Lausunto Maahanmuuton tulevaisuus 2020 -työryhmän ehdotukseen (huhtikuu 2013)
- Lausunto Ulkoministeriön ihmisoikeusstrategiaan ja -toimintaohjelmaan: Uskonottomien oikeuksien eksplikointi ihmisoikeusstrategiaan ja -toimintaohjelmaan (toukokuu 2013)
- Evästyskannanotto Kuntalain kokonaisuudistuksen valmistelijoille: Kunnan toiminnan tulee olla uskonnollisesti tunnustuksetonta (toukokuu 2013)
- Oikeusministeriö on pyytänyt liiton lausuntoa yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistusesityksestä sähköisessä muodossa 24.5.2013 mennessä. Lausunto annettu.

Liittovaltuusto kokoontui

Liittovaltuuston kevätkokouksessa 6.4. esillä olivat sääntömääräiset asiat sekä liittohallituksen täydentäminen: Eronneen varajäsenen (**Niko Saari-****nen**) tilalle valittiin **Erja Sallinen**.

Liiton jäsenmäärä

31.12.2012 liitossa oli 27 jäsentä eli jäsenyhdistystä. Jäsenyhdistyksissä jäseniä oli yhteensä 1816, lisäystä 14.

Seminaari jäsenyhdistysten aktiiveille

Liittohallitus järjestää yhdistysten puheenjohtajille ja muille aktiiveille yksipäiväisen seminaarin lauantaina 31.8. Helsingissä. Tarkempi ohjelma ja kutsu lähetetään yhdistyksille myöhemmin jäsenkirjeen mukana.

Lisäksi todetaan, että perinteisiä valtakunnallisia kesäpäiviä ei tänä kesänä järjestetä.

Kansalaisaloitteen tekemiseen koulutusta

Liitto järjestää tilauksena mahdollisesti yhdessä kahden muun järjestön kanssa valmennuskurssin kansalaisaloitteen tekemistä varten, mikäli riittävä määrä halukkaita ilmoittautuu. Kansalaisaloite on valmisteltava hy-

vin, koska siihen on kuuden kuukauden aikana kerättävä vähintään 50 000 allekirjoittajaa.

Karkkilan vapaa-ajattelijat erosivat liitosta

Karkkilan Vapaa-ajattelijat ry ilmoitti 14.4., että se on 6.4.2013 pitämässään varsinaisessa kokouksessaan päättänyt erota Vapaa-ajattelijain liitosta. Ero astui liiton sääntöjen mukaan voimaan, kun liittohallitus 18.5.2013 merkitsi asian tietoonsa saatetuksi. Karkkilalaisten haastattelu toisaalla lehteä.

Muuta

Apulaisoikeuskansleri **Mikko Puumalainen** on 28.3.2012 (kirjelmä, 6 sivua, saapunut liittoon 9.4.2013) antanut ratkaisunsa Vapaa-ajattelijain liiton kanteluun (OKV/692/1/2011), jossa arvosteltiin Lieksan kaupunkia siitä, että sen verkkosivuilla julkaistun tiedon mukaan maahanmuuttajille tarjoitetussa Koto-toimistossa sijaitsee moskeija. Kaupungin selvityksen mukaan noin 100 neliömetrin suuruista Koto-toimistosta osoitettiin v. 2009 alkupuolella noin 2 x 2 -metrin alue rukoushetkeä varten. Tarve rukousnurkkauksen perustamiseen nousi muslimien keskuudesta, mutta nurkaus toimi yleisenä hiljentymispaikkana. Rukousnurkka ei tilasyistä kuitenkaan osoittautunut toimivaksi ratkaisuksi ja se poistettiin käytöstä jo muutaman viikon kuluttua.

Apulaisoikeuskansleri katsoo päätöksessään, että Lieksan kaupungin menettely sen järjestäessä Koto-toimistoon rukousnurkkaukseksi kutsutun hiljentymistilan on kuulunut sen harkintavaltaan sen toteuttaessa sille kuuluvaa lakisäädettä velvoitetta edistää erilaisin toimin maahanmuuttajien kotoutumista ja yhdenvertaisuutta. Tästä syystä hän katsoo, että menettely ei ole ollut hallintolain eikä yhdenvertaisuuslain vastainen. Sen sijaan apulaisoikeuskansleri katsoo, että Lieksa ei ole hoitanut kuntalain mukaista tiedotusvelvollisuuttaan asianmukaisesti, koska se on verkkosivuillaan vielä yli kahden vuoden ajan sen jälkeen, kun rukouspaikka oli poistettu käytöstä, virheellisesti kertonut, että Koto-toimiston tiloissa on moskeija.

LEHDEN JA LIITON TIEDOT



Tunnustuksettoman kulttuurin, yhdenvertaisen kohtelun ja tasa-arvon, vakauksen ja omantunnon vapauden, humanismin, rationaalisuuden ja uskontoihin sitoutumattoman globaalien etiikan äänenkannattaja.

Julkaisija
Vapaa-ajattelijain Liitto ry
Fritänkarnas Föbund rf

Vapaa Ajattelija on Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liitto Kultti ry:n jäsen.

Kirjoittajien mielipiteet eivät välttämättä vastaa lehden tai julkaisijan kantaa.

Lehden tiedot
Painopaikka
Kirjapaino Lönnberg Print&Promo
Numero 2/2013
Painos 2800 kpl
ISSN 0355-8703
ISSN 2242-8992
Ilmestyy 4 numeroa vuodessa

Toimitus

Vastaava päätoimittaja
Petri Karisma

Toimitussihteeri
Suvi Auvinen

Toimituskunta
Lasse Pylkki pj, Suvi Auvinen,
Petri Karisma, Aimo Törmänen,
Esa Ylikoski

Ulkoasu ja taitto
Sauli Lehtinen

Kirjoittajalle, lukijalle
Kirjoitukset, mielipiteet, aihetoivomukset ja kommentit toimituskunnalle alla olevaan osoitteeseen.

Mahdollisista kirjoituspalkkioista sovitava ennakolta.

Toimitus varaa oikeuden muokata ja lyhentää tekstejä.

Yhteydenotot
toimitusneuvosto@vapaa-ajattelijat.fi

Tilaukset, ilmoitukset, osoitteen muutokset

Tilaushinta 25 €/vuosi

Ilmoitukset

koko sivu	500 €
puoli sivua	250 €
1/4 sivua	125 €
1/8 sivua	75 €

Tilaukset, ilmoitukset ja tilaajien osoitteen muutokset osoitteeseen: Vapaa-ajattelijain Liitto ry
Neljäs linja 1
00530 Helsinki
p. 045 345 2365
val@vapaa-ajattelijat.fi

Jäsenyhdistysten henkilöjäsenet ilmoittavat osoitteenmuutokset ja muut jäsenasiat omalle yhdistykselleen. Yhdistysten yhteystiedot lehden lopussa.

Seuraava numero
Ilmestyy syyskuussa 2013
Aineisto 29.7. mennessä osoitteeseen: toimitusneuvosto@vapaa-ajattelijat.fi

Lehden arkisto
Lehden arkisto liiton sivustolla
www.vapaa-ajattelijat.fi/
lehden-arkisto

VAPAA-AJATELJAIN LIITTO RY FRITÄNKARNAS FÖRBUND RF

Neljäs linja 1, 00530 HELSINKI
http://www.vapaa-ajattelijat.fi
val@vapaa-ajattelijat.fi
p. 045 345 2365

Liike- ja yhteisötunnus 0221208-2
Yhdistysrekisterinumero 38101
Danske Bank FI1180001400085180
Nordea FI5612373000117835

Puheenjohtaja
Petri Karisma
petri.karisma@orvokki.net

Taloudenhoitaja
Jouni Vilkkä

Liittohallitus
Petri Karisma, puheenjohtaja
Marko Lakkala, varapj.
Esa Ylikoski, pääsihteeri
Heljä Pekkalin
Tapio Kortesaari
Mikko Mäkinen
Kari Pasanen
Arvid Saarinen
Aimo Törmänen

JÄSENYHDISTYKSET

FORSSAN VAPAA-AJATELJAT RY

pj. Juha Toivonen • Tölnkaari 4 A 8, 30420 Forssa
puh. 044 592 0210 • forssa@vapaa-ajattelijat.fi

HELSINGIN VAPAA-AJATELJAT RY

pj. Ilkka Vuorikuru • Neljäs linja 1, 00530 HELSINKI
puh. 050 468 5332 • helsinki@vapaa-ajattelijat.fi

HELSINGIN YLIOPISTON VAPAA-AJATELJAYHDISTYS PROMETHEUS R.Y.

sihteeri Janne Vainio • Vedenottamontie 12 E 38,
00980 HELSINKI puh. 050 365 6808
prometheus@vapaa-ajattelijat.fi

JOENSUUN SEUDUN VAPAA-AJATELJAT R.Y.

pj. Ari Sulopoisto • Karhantie 27, 80230 Joensuu
puh. 040 5713 989 • joensuu@vapaa-ajattelijat.fi

KAINUUN VAPAA-AJATELJAT R.Y.

pj. Aki Räisänen • Sudenpolku 6 D 20, 87300 Kajaani
puh. 050 5948 501 • kainuu@vapaa-ajattelijat.fi

KARKKILAN VAPAA-AJATELJAT R.Y.

pj. Jorma Snellman • Ulla Kindstedt (sihteeri)
Korvenkatu 8, 03600 KARKKILA • puh.(iltaisin) 09 225 5930
karkkila@vapaa-ajattelijat.fi

KEMIN VAPAA-AJATELJAT RY

pj. Pertti Periniva • Leppälinnuntie 5, 94700 Kemi
puh. 040 5572215 • kemi@vapaa-ajattelijat.fi

KESKI-SUOMEN VAPAA-AJATELJAT RY

ks@vapaa-ajattelijat.fi

KESKI-UUDENMAAN VAPAA-AJATELJAT RY

pj. Lasse Pylkki • Hakalantie 40, 04380 Tuusula
puh. 050 5715795 • keski-uusimaa@vapaa-ajattelijat.fi

KOTKAN VAPAA-AJATELJAT R.Y.

Karjalantie 2-4, 48600 KOTKA • puh. 05 218 6047
kotka@vapaa-ajattelijat.fi

KOUVOLAN VAPAA-AJATELJAT RY

pj. Heljä Pekkalin • Killingintie 4 B 19, 45700 Kuusankoski
puh. 040 704 4638 • kouvola@vapaa-ajattelijat.fi

LAHDEN VAPAA-AJATELJAT R.Y.

Saimaankatu 3-5 B 34, 15140 LAHTI • puh. 03 782 7408
lahti@vapaa-ajattelijat.fi

LAPPEENRANNAN JA YMPÄRISTÖN VAPAA-AJATELJAT R.Y.

pj. Tomi Pinomäki • Sollinpellonkatu 8 8, 53300
LAPPEENRANTA • lappeenranta@vapaa-ajattelijat.fi

LUOTEIS-LAPIN VAPAA-AJATELJAT RY

pj. Reijo Raappana • Raappanantie 7, 95830 Vaatjojärvi
puh. 044 271 4466 • reijo.raappana@wippies.fi

LÄNSI-UUDENMAAN ATEISTIT RY

Koivumäentie 18 A 35, 01230 Vantaa
lansi-uusimaa@vapaa-ajattelijat.fi

NOKIAN VAPAA-AJATELJAT R.Y.

pj. Sirkka Salonen • Hoppulankatu 5, 37120 Nokia
nokia@vapaa-ajattelijat.fi

OULUNSEUDUN VAPAA-AJATELJAT RY

pj. Jouko Saksio • Jalohaukantie 1 E 4, 90250 Oulu
puh. 040 536 0345 • oulu@vapaa-ajattelijat.fi

PORVOON SEUDUN VAPAA-AJATELJAT - BORGÅNEJDENS FRITÄNKARE R.Y.

pj. Aimo Törmänen • Tarmolankatu 24 C 23, 06100 Porvoo
puh. 040 748 1022 • porvoo@vapaa-ajattelijat.fi

RAISION VAPAA-AJATELJAT R.Y.

pj. Niko Saarinen • 040 538 4820 • sihteeri Arres Lindqvist
Valpuri Innamaan katu 12 F 81, 20610 Turku •
raisio@vapaa-ajattelijat.fi

ROVANIEMEN VAPAA-AJATELJAT RY

pj. Keijo Karvinen • puh. 040 730 4355
rovaniemi@vapaa-ajattelijat.fi

SATAKUNNAN VAPAA-AJATELJAT RY

pj. Arvid Saarinen • Yrjönkatu 11 A 7, 28100 Pori
puh. 0400 833 210 • satakunta@vapaa-ajattelijat.fi

SEINÄJOEN VAPAA-AJATELJAT R.Y.

seinajoki@vapaa-ajattelijat.fi

TAMPEREEN VAPAA-AJATELJAT RY

Yliopistonkatu 58 B, 33100 Tampere
puh. 045 130 3837
tampere@vapaa-ajattelijat.fi

TURUN VAPAA-AJATELJAT R.Y.

pj. Antti Ellonen • Mittarinkatu 2 as 1, 20100 Turku
puh. 044 209 0445 • turku@vapaa-ajattelijat.fi

VAASAN VAPAA-AJATELJAT RY

VAPAA-AJATELJAIN LIITON VUOKSENLAAXON YHDISTYS R.Y.

pj. Hannes Koivumäki • Ensontie 47 A 4, 55610 Imatra
puh. 050 555 7793 • vuoksenlaakso@vapaa-ajattelijat.fi

VARKAUDEN VAPAA-AJATELJAT R.Y.

pj. Taisto Kaukonen • Toritorppa • Petroskinkatu 18
78200 VARKAUS • puh. 017 552 7277
varkaus@vapaa-ajattelijat.fi

SEURAAVASSA NUMEROSSA

VAPAA AJATTELIJA • NUMERO 3/2013

Teemana Kansalaisten Eurooppa – Euroopan teemavuosi 2013

Suomalainen EU:n kansalaisena

Suomalainen nuori EU:ssa

Uskonnollinen ja uskonnoton Eurooppa

Aineisto toimitusneuvostolle viimeistään 29.7. Lehti ilmestyy syyskuussa.

*Vapaa Ajatteliija
toivottaa lukijoilleen
jumalattoman
hyvää kesää!*

